

Maatschappelijke neveneffecten van Playing for Success!

Kwalitatieve studie naar de maatschappelijke neveneffecten van Playing
for Success

in opdracht van KPC Groep

**Astrid Cevaal
Jo Lucassen**

**m.m.v. Renskje de Wit, David Romijn, Justus Beth en
Froukje Smits**

© *W.J.H. Mulier Instituut*
's-Hertogenbosch, januari 2011

*W.J.H. Mulier Instituut
Centrum voor sociaal-wetenschappelijk sportonderzoek*

*Postbus 188
5201 AD 's-Hertogenbosch*

*t 073-6126401
f 073-6126413
e info@mulierinstituut.nl
i www.mulierinstituut.nl*

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	5
2.	Methodiek	7
3.	Leercentra	9
3.1	Betrokkenheid organisaties en functionarissen	9
3.1.1	Onderwijs	9
3.1.2	Sport	11
3.1.3	Welzijn	14
3.1.4	Gemeenten	15
4.	Resultaten	17
4.1	Signalen over Playing for Success rooskleurig	17
4.1.1	Zwolle	17
4.1.2	Eindhoven	19
4.1.3	Den Haag	19
4.1.4	Arnhem	20
4.2	Meerwaarde van Playing for Success	20
4.3	Doorwerking Playing for Success	24
4.4	Onverwachte ontwikkelingen en effecten	27
4.5	Nieuwe kansen en openingen	29
5.	Landelijk perspectief (KPC Groep)	31
5.1	Betrokkenheid KPC Groep	31
5.2	Kracht van Playing for Success: multidisciplinaire aanpak	32
5.3	Maatschappelijke (neven)effecten	33
5.4	Opbrengst KPC Groep	34
6.	Conclusies	35
	Bijlage: Topiclijsten interviews	39

1. Inleiding

Na het succes van Playing for Success in Groot-Brittannië wil KPC Groep dit innovatieve project, waar ‘het leren in een wow-omgeving’ centraal staat, samen met de gestarte leercentra, ook in Nederland tot een succes maken. Playing for Success is een, voor Nederland, grensverleggend initiatief waarmee leerlingen in de leeftijd van negen tot veertien jaar hun prestaties in taal, rekenen en ICT verbeteren¹. In Groot-Brittannië draagt Playing for Success structureel bij aan het opheffen van deze leerachterstanden. Daarnaast levert Playing for Success een belangrijke bijdrage aan het zelfvertrouwen én een positiever zelfbeeld van de kinderen. Het gaat immers om onderpresterende kinderen: ‘Gewone’ leerlingen die minder presteren dan ze kunnen en soms achterblijven op het gemiddelde niveau. De prangende vraag is: Haalt Playing for Success in Nederland vergelijkbare resultaten? KPC Groep, onder meer adviesorganisatie in het verbeteren van leerprocessen voor de onderwijssector, is de initiatiefnemer van Playing for Success in Nederland. Zij adviseert en faciliteert bij de regionale initiatieven en bewaakt de kwaliteit en de doorontwikkeling van het concept Playing for Success, opdat het een landelijke uitrol krijgt.

Naast het inzichtelijk maken van de leerresultaten (CITO) en de procesevaluatie (Oberon) worden ook de ontwikkelingen op het gebied van de maatschappelijke uitstraling met belangstelling gevolgd. Het W.J.H. Mulier Instituut is door KPC Groep gevraagd de maatschappelijke (neven)effecten te onderzoeken. Deze doelstelling is vertaald naar de gehanteerde onderzoeksvraagstelling:

Welke effecten zijn in samenhang met Playing for Success waarneembaar in het handelen van organisaties, partijen of mensen (stakeholders) die (in)direct bij Playing for Success betrokken zijn, zoals bijvoorbeeld de Betaald Voetbal Organisaties (BVO's) en de reguliere scholen van de deelnemers?

Hoewel de belangstelling voor Playing for Success groter is, zijn vier BVO's daadwerkelijk met een leercentrum gestart. Bij twee van de vier leercentra (Zwolle en Eindhoven) is een 1-meting gedaan. Bij de andere twee leercentra (Den Haag en Arnhem) is in beperkte vorm onderzoek gedaan, omdat de curricula pas in het voorjaar van 2010 gestart zijn, gelijktijdig met het onderzoek. Tijdens de interviews met de respondenten in deze regio's zijn voornamelijk de verwachtingen ten aanzien van de uitkomsten van het project besproken.

Het project is in Nederland betrekkelijk nieuw, de opgezette leercentra zijn pas gestart en sommige respondenten zijn nog maar kort bij Playing for Success betrokken. De ervaringen met het project bij direct en indirect betrokkenen zijn daardoor nog beperkt en dat maakt het niet altijd eenvoudig een oordeel te geven over de meerwaarde of effecten. Men heeft daar veelal nog beperkt zicht op. Het ontwikkelproces dat zich rond de leercentra voltrekt vormt dan ook begrijpelijkerwijs een belangrijk gesprekstema naast de maatschappelijke (neven)effecten. In dit stadium van de ontwikkeling van Playing for Success is men druk doende met de inrichting en operationalisatie van het project. Zodra de leerresultaten inzichtelijk zijn kan het vizier meer gericht worden op de profilering van het project, uitbreiding van het project en de maatschappelijke (neven)effecten.

¹ bron: <http://www.playingforsuccess.nl>

Dit onderzoek brengt de maatschappelijke (neven)effecten van Playing for Success primair op basis van de perceptie van gebruikers in beeld. Deze uitstraling is in dit onderzoek bepaald op basis van de uitspraken van een geschakeerde groep geïnterviewden. De beschrijving en beoordeling die zij geven zijn uiteraard persoonlijk. Om de ervaren uitstraling en meerwaarde zo duidelijk mogelijk te illustreren worden door de rapportage heen citaten gegeven uit de gevoerde gesprekken, die de perceptie van de geïnterviewden weergeven. Juist door de uitspraken van verschillende betrokkenen naast elkaar te verzamelen ontstaat een meer intersubjectief beeld. De conclusies over de leercentra zijn – tenzij anders aangegeven – gebaseerd op een zekere mate van overeenkomst tussen de percepties en oordelen van meerdere gesprekspartners.

Voor de volledigheid van het onderzoek naar de maatschappelijke (neven)effecten heeft ook een interview plaatsgevonden met KPC Groep, die verantwoordelijk is voor de landelijke coördinatie en implementatie van Playing for Success. KPC Groep heeft gezien hoe Playing for Success in Engeland gestalte heeft gekregen en heeft een *overall view* van het project Playing for Success in Nederland. Door op het gebied van de maatschappelijke (neven)effecten zowel de ervaringen en meningen van de gebruikers lokaal (primair) als de landelijke coördinator c.q. adviseur (secundair) in kaart te brengen wordt het antwoord op de algemene onderzoeksvraagstelling zo volledig mogelijk weergegeven.

Leeswijzer

Deze rapportage is als volgt opgebouwd. Hoofdstuk twee beslaat beknopt de methodische aanpak van dit onderzoek. In hoofdstuk drie wordt ingegaan op de betrokken organisaties en betrokken mensen bij de vier leercentra, waarna in hoofdstuk vier de resultaten uit de interviews met deze betrokkenen uit de lokale leercentra worden weergegeven. Hoofdstuk vijf geeft een samenvatting van het interview met KPC Groep weer. De conclusies van het onderzoek naar de maatschappelijke (neven)effecten volgen in hoofdstuk zes.

2. Methodiek

Tijdens het onderzoek luidde de centrale vraag, welke neveneffecten (mogelijk) ontstaan zijn bij het handelen van organisaties, partijen of mensen (stakeholders) die (in)direct bij Playing for Success betrokken zijn.

Deze ervaren maatschappelijke uitstraling is vertaald in een serie indicatoren die tijdens de gesprekken met de geïnterviewden – voor zover van toepassing – zijn besproken. Meer specifiek is gevraagd naar ontwikkelingen bij betrokkenen wat betreft beleidsinbedding van Playing for Success, maatschappelijk verantwoord ondernemen, aandacht van de media, de houding van sponsors, vrijwillige inzet, nieuwe activiteiten, houding van leerkrachten, leerresultaten en gedrag van leerlingen thuis.

Om iets te kunnen zeggen over maatschappelijke effecten wordt over het algemeen gebruik gemaakt van een voor- en nameting, maar omdat de leercentra op verschillende momenten met de activiteiten gestart zijn is gekozen om vooralsnog één meting te doen.

Semi-gestructureerde interviews

Om de bevindingen van de stakeholders goed boven water te krijgen en te voorkomen dat de resultaten te oppervlakkig en/of te weinig concreet zijn, is gekozen voor het houden van semi-gestructureerde (diepte-)interviews (kwalitatief onderzoek).

Een (select) gezelschap stakeholders is benaderd voor een interview:

- Manager(s) van leercentra;
- Docenten leercentrum;
- Kaderleden en vrijwilligers BVO's (en evt. sportservicebureaus/sportraden);
- Medewerkers welzijn;
- Bestuurders basisonderwijs;
- Ouders;
- Gemeente(ambtenaren).

De meeste gesprekken hebben in de periode het najaar van 2009 en het voorjaar van 2010 face to face plaatsgevonden, een enkel gesprek werd gevoerd in groepsvorm en een aantal heeft telefonisch plaatsgevonden.

Van het vooraf toegestuurd overzicht van te benaderen personen, bleek een aantal mensen helaas niet bereid om mee te werken aan het interview. Gebrek aan bekendheid met het project of gebrek aan tijd werden als argumenten aangedragen. Een enkeling wilde wel bijdragen in de vorm van een telefonisch interview.

Topiclijst

Aan de hand van een topiclijst zijn de interviews face to face, dan wel telefonisch afgenomen (zie bijlage 1). De topics en vragen zijn afgestemd met KPC Groep.

Voicerecorder

Ten behoeve van de betrouwbaarheid van het onderzoek is tijdens de interviews gebruik gemaakt van een voicerecorder. De opgenomen gesprekken zijn uitgewerkt, geanalyseerd en verwerkt in deze rapportage. Bij kwalitatief onderzoek is het gebruikelijk de bevindingen aan de hand van citaten te illustreren, zo ook in deze rapportage.

3. Leercentra

De 1-meting is uitgevoerd bij het leercentrum van Eindhoven en Zwolle en in beperkte mate in Den Haag en Arnhem. De focus tijdens dit onderzoek lag op Eindhoven en Zwolle, omdat aanvankelijk de verschillen tussen beide locaties groot waren. In Den Haag is het eerste curriculum in het voorjaar van 2010 gestart en in Arnhem startte dat in september 2010.

Onderstaand figuur geeft de verschillen weer.

Eindhoven	Zwolle
Eredivisie	Eerste divisie
Zuiden van het land	Noorden van het land
Start september 2009	Start september 2008
Welzijn betrokken	Sportservice betrokken
1 betaalde kracht	3 leerkrachten die elkaar afwisselen
Aparte leercentrummanager	
Materiaal gebaseerd op ander materiaal	Eerste materiaal ontwikkeld
Grote professionele BVO, veel hiërarchie	Relatief kleine club
Leercentrum eigen ruimte	Leercentrum persruimte

3.1 Betrokkenheid organisaties en functionarissen

Eén van de kenmerken van Playing for Success is de brede maatschappelijke samenwerking op regionaal en/of lokaal niveau. Naast het primair onderwijs, het voortgezet onderwijs, het middelbaar en het hoger beroepsonderwijs zijn ook de sportsector (voornamelijk vertegenwoordiging van BVO's), de welzijnssector en de lokale overheden betrokken. In onderstaande paragrafen wordt de wijze van betrokkenheid per sector beschreven.

3.1.1 Onderwijs

Per regio is de betrokkenheid van stakeholders uit het basisonderwijs en in een enkel geval het voortgezet onderwijs of middelbaar/hoger beroepsonderwijs behoorlijk tot zeer groot. Vaak is iemand van de gelederen in de vorm van stuurgroepdeelnemer betrokken op bestuurlijk niveau. Daarnaast zijn op alle locaties lokale leerkrachten betrokken bij de operationalisatie van de lessen en/of deelname in de werkgroep van Playing for Success.

Zwolle

In Zwolle is elke onderwijszuil (Protestant Christelijk, Katholiek en Openbaar) vertegenwoordigd. In de stuurgroep van Playing for Success Zwolle zijn bestuurders vanuit hun onderwijsinstellingen betrokken. De drie leerkrachten zijn voor een derde deel tot een kwart van hun uren bij het leercentrum gedetacheerd. Ongeveer één keer per kwartaal per schooljaar komt de stuurgroep bij elkaar en bespreken ze de lopende zaken van Playing for Success op strategisch en beleidsmatig niveau. Aan de orde komen de te besluiten zaken, de kaders kunnen worden bijgesteld. Ten tijde van de pilot kwam de stuurgroep frequenter bijeen dan nu. Als de curricula gestart zijn is het volgens de voorzitter van de stuurgroep vooral zaak de processen te bewaken.

Per stroming (Openbaar, Protestant Christelijk en Katholiek) worden er ongeveer per curriculum vijf leerlingen geselecteerd, oftewel vijftien leerlingen in totaal.

Doordat de coördinatie van het project Playing for Success in handen is van een tweetal medewerkers van Landstede is ook het Middelbaar Beroeps Onderwijs bij het project betrokken. Beide hebben bijgedragen aan het projectplan, rapporteren tussentijdse resultaten en notuleren bij stuurgroep- en werkgroepvergaderingen. Daarnaast verzorgen deze medewerkers de fondsenwerving en hebben ze een nieuwe aanvraag ingediend ten behoeve van Playing for Success voor 16-23 jarigen, ofwel voor hun eigen studenten van Landstede. Landstede heeft een spilfunctie binnen Playing for Success en het is volgens de projectleider goed voor het imago van Landstede om deze kar te trekken. Vooral nog worden de studenten van Landstede als onderwijsassistenten bij het curriculum ingezet. Daarnaast is het plan opgevat om studenten sport- en bewegen in te schakelen bij de beweegactiviteiten, die Sportservice Zwolle gaat integreren bij Playing for Success.

De ruimte waarin wordt lesgegeven, het perscentrum van FC Zwolle, is geheel op kosten van Landstede ingericht. Landstede werkt reeds jaren samen met FC Zwolle door stagiaires aan te leveren voor diverse afdelingen van de BVO. Studenten van de opleiding detailhandel werken in de fanshop en de ICT-studenten versterken de dienst ICT. Vanuit de zorgopleiding kan FC Zwolle rekenen op begeleiders voor gehandicapte toeschouwers en studenten van de afdeling vormgeving helpen met de bewegwijzering van het stadion. Playing for Success is één van de maatschappelijke projecten die past bij de filosofie van Landstede.

“Sport gebruiken we als metafoor voor onderwijs, want dat wat je nodig hebt voor succes van sporten, kun je één op één zetten voor succes van onderwijs. Samenwerking, verantwoordelijkheid nemen, sportief zijn, naar de trainer luisteren, regels samen afspreken. Dat vertellen we in vijf programmalijnen.” (Beleidsadviseur onderwijs en sport Landstede, lid stuurgroep Playing for Success Zwolle)

Eindhoven

In Eindhoven is behalve de basisscholen ook Fontys Pabo Eindhoven betrokken. De Pabo-studenten lopen stage op het leercentrum van Playing for Success, waar ze de leerlingen bijstaan. Medewerkers van Fontys Pabo Eindhoven zijn bekend geraakt met Playing for Success toen de medewerkers van KPC Groep hen vroeg te participeren in het project. Daarnaast zijn medewerkers via een oud-student geïnformeerd over het project.

“We hebben een aantal redenen om te participeren in dit project. In de eerste plaats vindt Fontys Pabo Eindhoven dat men verbonden is met de samenleving en ook met de kinderen. Vanuit die taakopvatting willen we een bijdrage leveren aan die samenleving. De tweede reden is dat onze studenten worden opgeleid tot leraar basisonderwijs. Toen wij zagen dat onze stagescholen mee gingen doen met Playing for Success, hebben wij besloten ook te participeren.” (docent Fontys Pabo Eindhoven)

De HBO-onderwijsinstelling stelde als voorwaarde voor deelname aan het project dat – met het oog op de borging – de basisscholen waar de studenten al stagelopen de leerlingen leveren. De band die er tussen de Pabo en de deelnemende scholen bestaat is sterk en verhoogt de kans op een succesvolle stageplek. De wetenschap dat de studenten goed begeleid worden is doorslaggevend voor het besluit wel of niet te participeren.

Den Haag

Twee jaar geleden heeft KPC Groep tijdens de bijeenkomst van het Platform Primair Onderwijs in Den Haag over Playing for Success een presentatie gegeven met als gevolg dat dit project direct omarmd werd. Vanuit het platform is een stuurgroep Playing for Success Den Haag ingericht met

vertegenwoordigers van ADO Den Haag, de gemeente en het Platform Primair Onderwijs, waar de algemeen directeur van de Haagse Scholen voorzitter van is. De Haagse Scholen levert naast de voorzitter van de stuurgroep een projectleider van Playing for Success Den Haag en zet wekelijks voor een paar uur één leerkracht in.

“Ik ben in de eerste plaats enthousiast geraakt door de aantoonbare resultaten, in de tweede plaats ben ik altijd op zoek naar nieuwe manieren om kinderen goed te bedienen in het onderwijs, dus er zit een innovatieve kant aan. Dit was nog niet in Nederland tot stand gekomen, het pionieren eraan vond ik heel aantrekkelijk. En op de derde plaats het gegeven dat je als onderwijs samenwerkt met sport met een professionele sportinstelling in een omgeving die voor kinderen heel leuk kan zijn. Dat kan ook met cultuur overigens, maar het gegeven van die samenwerking met het topsegment was ook aantrekkelijk.” (directeur Haagse Scholen)

De manier waarop Playing for Success in Den Haag was opgezet was een top-downbenadering. Het initiatief ontstond op schoolbestuurlijk niveau en vervolgens zijn er scholen bijgezocht die hier enthousiast voor werden. Er is voorzichtig begonnen met een groep en inmiddels zijn er vijf à zes groepen aan de gang. Het project in Den Haag breidt zich steeds meer uit.

Arnhem

In Arnhem bestaat de samenwerking vanuit het voortgezet onderwijs, vanuit de organisaties Quadraam, Arentheem College en Scholengroep Over- en Midden Betuwe. Playing for Success Arnhem heeft daarnaast contacten met de Pabo (HAN) en het CIOS (Rijn en IJssel College) voor het aanleveren van stagiaires. De Pabo levert jaarlijks een LIO stagiaire die de groepen ondersteunt. De CIOS-studenten gaan met de ene helft van de groep sport en bewegen waar ook rekenen en taal in zijn verwerkt. De andere helft van de groep blijft dan in het leercentrum. Halverwege de bijeenkomst wordt gewisseld.

3.1.2 Sport

Bij Playing for Success wordt sport (vooralsnog) als middel ingezet. Het verbeteren van de leerprestaties en het vergroten van het zelfvertrouwen zal slagen wanneer kinderen in een aansprekende setting, zoals bij een voetbalstadion aan de orde is, les krijgen. Het motief van BVO's om te participeren is uitgezocht en hieronder weergegeven.

3.1.2.1 Betaald Voetbal Organisaties

Zoals vermeld heeft de ‘wow-omgeving’ betrekking op het dikwijls imposante voetbalstadion, waarin nu speciaal voor leerlingen een uniek leercentrum is ingericht. De kans om rolmodellen of bekende spelers te treffen is aanzienlijk; dat geeft het leerproject cachet. Per BVO regio wordt naar de mogelijkheden van betrokkenheid gekeken. Bij Playing for Success Zwolle en Playing for Success Den Haag worden de lessen in het perscentrum gegeven. Die ruimtes zijn soms speciaal (her)ingericht voor Playing for Success. In navolging van Playing for Success Eindhoven is Playing for Success Arnhem voornemens een eigen leercentrum te bouwen in stadion de Gelredome.

Buiten het bieden van een lesruimte zijn er ook andere vormen van betrokkenheid vanuit de BVO's bij Playing for Success waarneembaar. De inzet van spelers bij Playing for Success-activiteiten is daarvan

een voorbeeld (allen), evenals het deelnemen in stuurgroepen, aanstellen van een leercentrummanager (Vitesse) of het promoten van het project onder de bezoekers bij rondleidingen.

Playing for Success Zwolle: FC Zwolle

Aanleiding voor de mate van betrokkenheid bij Playing for Success vanuit de gelederen van FC Zwolle is dat ze zich al vijf jaar maatschappelijk oriënteren. De club wil meer kunnen bieden dan alleen het spelletje. Voetbal bindt, boeit en inspireert jongeren. Ook Playing for Success is dynamisch en past volgens de directeur uitstekend bij de ambities van de clubs. Het project kent een professionele aanpak, gaat over kinderen en het beperkt zich niet tot het lokale niveau. FC Zwolle wordt onder andere ingezet bij de uitreiking van certificaten. De hoofdtrainer en de spelers zijn af en toe betrokken bij de activiteiten van Playing for Success. Na ruim een jaar bezig te zijn, ziet de leercentrummanager van Playing for Success Zwolle bekende gezichten en wordt het leggen van contacten gemakkelijker. Dat is het voordeel van een kleine club.

“Spelers die hier komen voor interviews of voor een uitreiking zijn altijd positief. De hoofdtrainer was er drie weken geleden. Hij vond het ook erg leuk.”
(leercentrummanager Playing for Success Zwolle)

Playing for Success Eindhoven: PSV

De secretaris van PSV raakte bekend met Playing for Success via een collega van Liverpool, die zeer enthousiast was over het project. Toen KPC Groep de belangstelling polste was de zaak snel beklonken.

“Ik dacht: Hoe simpel kan een goed idee zijn? In zo’n korte tijd zulke hoge rendementen behalen is gewoonweg fantastisch. Het is in feite een schot voor open doel om dit te gaan doen.” (secretaris PSV)

PSV zorgt voor de facilitering van een aantal zaken, waaronder de lesruimte, dat gevestigd is in het Philips Stadion. Daarnaast schakelt de Eindhovense BVO haar netwerk in om dingen mogelijk te maken voor Playing for Success. Zo heeft zij voor het leercentrum bijvoorbeeld een constructeur en een meubelleverancier geregeld. Maar volgens de PSV- betrokkene is het project ‘an sich’ een onderwijsaangelegenheid.

“Een groot gedeelte van het curriculum wordt uitgevoerd door het onderwijs en wij gieten daar de voetbalsaus overheen.” (secretaris PSV)

Voor de club uit Eindhoven was het heel belangrijk dat het randvoorwaardelijke aspecten, zoals de leslocatie en de bijbehorende noodzakelijke technologie voor aanvang van de lessen goed geregeld waren. Dat was de reden van de relatief lange aanloopfase. De zakelijke overweging om te investeren in een goede en zorgvuldige voorbereiding resulteerde in een goed geoutilleerd leercentrum, dat kwaliteit uitstraalt. Kwaliteit is een aspect waar PSV veel waarde aan hecht. Vooruitkijkend op de toekomst maakt de secretaris van PSV zich weinig zorgen over de voortgang van Playing for Success en de betrokkenheid van PSV daarbij. Hij heeft er vertrouwen in dat er altijd wel nieuwe krachten zullen opstaan die het project collectief oppakken en het een eventuele nieuwe impuls geven.

Playing for Success Den Haag: ADO Den Haag

Net als bij het leercentrum in Zwolle vinden de Playing for Success activiteiten in Den Haag ook plaats in het perscentrum van de BVO. Behalve als gastheer/gastvrouw optredend, krijgt de betrokkenheid vanuit de club ook vorm in deelname aan de stuurgroep van Playing for Success. De salesmanager van ADO Den Haag is daar lid van.

“Ik zit er namens de club in. Dan moet u denken aan de integratie tussen club en project en wat het project te bieden heeft voor de club en vice versa. De afstemming is ook heel erg gebonden aan de locatie, dus dat blijft ook mijn invalshoek. In die zin is het natuurlijk ook wel goed voor het project en de stuurgroep, om zo iemand hierbij te hebben.” (salesmanager ADO Den Haag)

Verder kan de projectgroep te allen tijden gebruik maken van de faciliterende dienst van ADO Den Haag en/of ondersteuning krijgen bij allerhande klussen. Inzet van spelers is mogelijk, zij het in beperkte mate.

Playing for Success Arnhem: Vitesse

Ook bij Vitesse is het maatschappelijke vizier sinds enkele jaren uitgebreid. Specifiek voor Playing for Success kreeg Vitesse belangstelling na een inspirerend bezoek aan Engeland.

“Het was eigenlijk toch wel overweldigend geweest aan indrukken. We zijn in twee dagen bij een stuk of zes clubs geweest.” (directeur Vitesse)

Door te participeren aan Playing for Success tracht de club met name VMBO-leerlingen aan zich te binden. Projecten ten aanzien van het maatschappelijk verantwoord ondernemen door de BVO zijn doorgaans in de stichting Vitesse betrokken ondergebracht. Playing for Success maakt hierop een uitzondering vanwege haar financiële omvang. Het risico voor de club om alleen financieel verantwoordelijk te zijn als de huidige subsidiestroom na drie jaar wordt beëindigd, vindt men te groot.

De centrummanager van het leercentrum Arnhem was voorheen werkzaam als projectleider van de stichting Vitesse Betrokken. Naast de verbouwing van het leercentrum stuurt hij het team van mensen aan dat straks het project Playing for Success gaat draaien en helpt mee het lesmateriaal te ontwikkelen. Zoals het een leercentrummanager betaamt onderhoudt hij ook de contacten met het onderwijs; met zowel de scholen die straks de deelnemende leerlingen aanleveren als de docenten en stagiaires die de lesinvulling verzorgen. Tevens heeft hij contact met subsidiegevers en fondsen en werkt hij aan een persplan. Naast centrummanager werkt hij ook op een school waar hij stages regelt voor leerlingen.

Voor de medewerkers van het stadion Gelredome heeft de leercentrummanager informatie rondes gehouden om te vertellen wat Playing for Success is en wat het zal betekenen voor bijvoorbeeld de mensen die rondleidingen verzorgen, de receptioniste et cetera.

“Ik heb uitgelegd wat Playing for Success is en ik heb verteld dat elk contact dat de leerlingen hebben met een medewerker een succes moet zijn voor die kinderen. Dat hebben ze nu wel tussen de oren. Nog maar zien hoe dat straks in de praktijk gaat Ik ben daar wel heel alert op: als kinderen straks ergens komen en ze worden snel weggestuurd zou ik dat heel vervelend vinden. Dat wil ik graag voorkomen. Iedereen reageert erg enthousiast. Ze zien er ook de meerwaarde van in, het straalt ook voor de club wat uit”. (leercentrummanager Playing for Success Arnhem)

3.1.2.2 Sportservicebureau

De sportpoot is nog relatief klein op de betrokkenheid van BVO's na. Alleen in Zwolle is het lokale sportservicebureau bij Playing for Success betrokken.

SportService Zwolle is gevraagd om te zorgen voor de inbedding van een sportprogramma in het curriculum van Playing for Success. De reeds uitgevoerde curricula hadden geen sportonderdelen, maar die wens is er wel. De SportService bekijkt nu de mogelijkheden daarvoor, bijvoorbeeld ten aanzien van de inzet van combinatiefunctionarissen. Het idee is om naast een 'les'-groep een 'doe'-groep op te richten. Landstede heeft SportService Zwolle benaderd met de vraag hoe het aanvullende sportprogramma eruit zou komen te zien, maar ook vóór de start van het project was SportService Zwolle bij alle maatschappelijke activiteiten van FC Zwolle betrokken.

FC Zwolle wordt vaak ingezet voor het promoten van activiteiten in de stad. Deze organisatie leent zich goed voor maatschappelijke projecten, waaronder ook het project De Held en Fair Play. SportService Zwolle maakt gebruik van de kracht van de plaatselijke BVO.

“De discussie die vooraf ging was eigenlijk: Is het wel sport of is het gewoon onderwijs en kan sport daar een plekje in krijgen? De BVO is in principe het middel om het onderwijs te versterken. Onze rol is in die zin altijd een beetje lastig te verwoorden. Maar als dat sportprogramma er niet van zou komen, dan zouden we over een jaar kunnen zeggen: we stappen uit Playing for Success. Het is ook geen prestatie die we direct aan de gemeente moeten leveren.” (manager SportService Zwolle)

Aankomende weken zal gestart worden met een pilot van het sportprogramma. SportService Zwolle heeft als doel om aan de hand van Playing for Success doorstroom van leerlingen naar sportverenigingen te realiseren en de deelnemers de beweegnorm te laten halen. Ze zijn nog zoekende naar wat Playing for Success de extra kan SportService extra opleveren. Het is wat betreft de kosten een redelijke investering om mankracht vrij te maken voor dit project.

3.1.3 Welzijn

Eén van de potentiële belanghebbende sectoren, naast het onderwijs, is welzijn. Vooralsnog is alleen in Eindhoven de welzinspoot betrokken. In Playing for Success Eindhoven participeert de welzijnsorganisatie Lumens Groep, doordat twee werknemers (in de functie van leercentrummanager en lid stuurgroep) betrokken zijn. Naast Lumens Groep zijn partijen als PSV, Salto (algemeen toegankelijk onderwijs) en SKPO (katholiek en protestant onderwijs) in de stuurgroep actief. Allen hebben een gelijk aantal uren in het project geïnvesteerd.

Eén van de projectleiders in Eindhoven, is schoolmaatschappelijk werker en houdt zich bezig met de behandeling van gezinnen en kinderen. Zij helpt ze de weg te vinden naar de geïndiceerde zorg. Met Playing for Success zag ze wel mogelijkheden voor een preventieve aanpak van problemen.

“Zo’n kind kun je wel iets meegeven. Vroeger was schoolmaatschappelijk werk heel preventief. Dan werd je voor enkelvoudige problematiek gevraagd, zoals onzekerheid en faalangstigheid. De afgelopen jaren zijn het bijna allemaal multi-probleemgezinnen waar je terecht komt. Dus het is wel een stukje waarin ik mogelijkheden voor Playing for Success zag. Dit kan wel eens een veel meer preventieve uitwerking hebben. Ik vond dat stukje welzijn wel belangrijk.” (leercentrummanager Playing for Success Eindhoven)

Ook voor de manager van Lumens Groep, die tevens penningmeester is van de stuurgroep Playing for Success Eindhoven, beaamde het belang om als welzijnsorganisatie te participeren in dit project, omdat het project meer te bieden heeft dan alleen het cognitieve en het didactische component. Daarbij valt te denken aan het werken aan het zelfvertrouwen en de sociale vaardigheden en het reduceren van faalangst.

3.1.4 Gemeenten

Gemeenten zijn bij alle Playing for Success leercentra betrokken, zij het op afstand. Voor alle gemeenten geldt dat na een relatief intensieve voorbereidingstijd de rol van de gemeenten aanzienlijk kleiner is geworden. De gemeente **Zwolle** was in de voorbereiding van Playing for Success eigenlijk niet betrokken, waardoor haar betrokkenheid wellicht wat minder is dan bij andere gemeenten die al in een eerder stadium meedachten bij de planvorming. Een andere oorzaak voor de minimale betrokkenheid is de frequente wisseling van personen geweest, waaronder ook de verantwoordelijk wethouder.

“Financieel. En dat is eigenlijk het enige wat we hebben gedaan en wat we op dit moment doen.”
(beleidsmedewerker onderwijsachterstanden gemeente Zwolle)

Naast Playing for Success biedt de gemeente Zwolle onder de noemer ‘schakelklassen’ extra ondersteuning in taal en rekenen aan kinderen (‘latent talent’) die het nodig hebben om op hun optimale ‘denkniveau’ terecht te komen. Deze setting is echter wat schoolser in vergelijking met Playing for Success. De beleidsmedewerker onderwijsachterstanden ziet ook dat het project ten opzichte van een schakelklas een goede aanvulling is voor kinderen die minder weerbaar zijn, minder goed in hun vel zitten of minder zelfvertrouwen hebben. Een schakelklas heeft weliswaar ook aandacht voor het sociaal emotionele aspect, maar minder expliciet dan bij Playing for Success.

In het eerste jaar heeft de gemeente Zwolle € 15.000,- verstrekt. Met bedragen van € 10.000,- en € 5.000,- in respectievelijk 2010 en 2011 wordt de subsidie afgebouwd. De minimale inzet en ondersteuning vanuit de gemeente is projectbreed, dus dat geldt niet specifiek voor Playing for Success.

“Ik wil heel graag binnenkort, samen met mijn collega van sport kijken bij de locatie, want dat heb ik tot nu toe nog niet gedaan en mijn huidige collega van sport ook niet.” (beleidsmedewerker onderwijsachterstanden gemeente Zwolle)

In de gemeente **Eindhoven** is op uitnodiging van KPC Groep een aantal medewerkers van onderwijs, welzijn en gemeente naar Engeland gegaan om het project te bekijken. Daar was iedereen zeer enthousiast over en zodoende heeft men besloten om ook in Eindhoven Playing for Success op te zetten. Toen het project steeds meer vorm kreeg is bij de gemeente door de stichting Playing for Success Eindhoven een subsidieaanvraag ingediend. Sinds de honorering draagt de gemeente dus ook financieel bij aan Playing for Success in Eindhoven. Medio 2010 draagt de gemeente Eindhoven zorg voor de monitoring van het project. De beleidsmedewerker zal daar een ruime week per jaar mee bezig zijn. Indien bijsturing vereist is, wordt er meer tijd ingestoken. Dit is echter tot dusver niet nodig geweest. De belangrijkste reden voor de gemeente om in dit project te participeren is de formule van Playing for Success, gecombineerd met het grote draagvlak onder alle partners. Over de mate van participatie drukt de gemeente zich bescheiden uit:

“De gemeente als organisatie heeft geen direct belang bij dit project. De gemeente is alleen dienstbaar aan initiatieven die vanuit de bevolking op ons afkomen. Wij hebben eigenlijk een volledig faciliterende functie.” (beleidsmedewerker gemeente Eindhoven)

In **Den Haag** is de senior beleidsmedewerker onderwijsbeleid belast met Playing for Success en als zodanig vanuit de gemeente in de stuurgroep van Playing for Success Den Haag betrokken. Ze ziet erop toe dat de activiteiten conform het projectplan plaatsvinden. De gemeente Den Haag subsidieert Playing for Success tot en met 2014, waarvan in het schooljaar 2009 - 2010 een bedrag van € 100.000,- beschikbaar wordt gesteld en voor de rest van de periode € 50.000,- per jaar. Het project past in de Haagse educatieve agenda 'Haags talent erkend' 2010-2014, dat samen met de onderwijsbesturen is opgesteld.

“Een belangrijke voorwaarde om door te gaan met dit project is bijvoorbeeld dat we resultaten gaan zien. Dat is even nu afwachten, maar in ieder geval tot 2014 zijn de middelen toegezegd, (senior beleidsmedewerker onderwijsbeleid gemeente Den Haag)

De aanleiding voor betrokkenheid van de gemeente is het verzoek van de schoolbesturen om Playing for Success te financieren. Er is een gesprek gearrangeerd met de toenmalige wethouder van Onderwijs, Jeugd en Sport en pas na een behoorlijke aanlooperperiode is de handtekening gezet. Alle benaderde partijen zochten naar de juiste condities waarin ze wilden participeren. De gemeente wilde bijvoorbeeld een stadbrede samenwerking met scholen en bij de afweging had ze vragen bij de mate van 'evidence based' resultaten uit de onderzoeken in Engeland.

In dit onderzoek is niet gesproken met iemand van de **gemeente Arnhem**, wel met anderen betrokkenen binnen het leercentrum Arnhem. Dit heeft te maken met de ingeperkte onderzoeksgroep in zowel Arnhem als Den Haag.

4. Resultaten

Tijdens de gesprekken over de maatschappelijke (neven)effecten van Playing for Success stonden een vijftal items centraal, te weten: 1) De ontvangen signalen, 2) De meerwaarde, 3) De doorwerking, 4) De onvoorziene effecten en 5) Nieuwe kansen en openingen. De uitkomsten van de interviews zullen in dezelfde volgorde als hierboven worden weergegeven.

4.1 Signalen over Playing for Success rooskleurig

Welke signalen heeft men tot op heden ontvangen over het project Playing for Success? Unaniem deelt men dezelfde ervaring met betrekking tot de positieve geluiden die rondzingen over Playing for Success, op beleidsniveau als operationeel niveau. De leercentrummanagers en de betrokken leerkrachten vangen de signalen als eerste op.

4.1.1 Zwolle

De signalen zijn erg positief, vanuit de kinderen, scholen, ouders en de BVO.

“Een paar weken terug ging ik helpen bij een schoolvoetbaltoernooi en dan zie je de kinderen weer. Die zijn nog steeds enthousiast. Ik haalde gisteren nog een leerkracht uit de klas om met mij te praten over de eindevaluatie. Die kinderen die we dan hier hebben gehad allemaal zwaaien en gek doen, die vinden het schitterend gewoon. Dat ze mij weer zagen, dat ze Playing for Success weer terugkregen. Dat zegt in feite alles, dat ze zo reageren ook al is het al een half jaar of langer geleden.”
(leercentrummanager Playing for Success Zwolle)

Kinderen nemen na afronding van het curriculum een USB-stick mee met de inhoud die tijdens het project aan de orde is geweest. In hun klas presenteren ze hierover en laten blijken trots te zijn geweest op hun deelname.

Vanuit ouders komt na afloop van een curriculum vaak de vraag of hun kind nog een keer aan een curriculum kan deelnemen, maar dat is met de huidige opzet niet mogelijk. Op formulieren die ouders voor instanties invullen komt tegenwoordig te staan dat hun kind heeft deelgenomen aan Playing for Success. Kortom, men acht het als een toegevoegde waarde om de deelname te vermelden.

Ook in de eindevaluatie vanuit de scholen kwamen weinig verbeterpunten naar voren. De leerkrachten zouden net als in Engeland een terugkoppelingsdag willen hebben, maar daar is vooralsnog te weinig tijd voor in Zwolle.

“We zijn natuurlijk heel erg benieuwd hoe het na die tien weken met de kinderen verder zal gaan. Maar na de tien weken is het voorbij” (leerkracht Playing for Success Zwolle)

Strakke planning curriculum

In plaats van tien lesweken gaat het leercentrum in Zwolle over op twaalf weken, zodat ze meer tijd hebben om te evalueren, voor het voorbereiden van het nieuwe curriculum en ouders vooraf en tussentijds kunnen informeren over het project.

“Daar hebben we nu geen tijd voor, het gaat maar door, door, door. Maar dat geeft niet.”
(leercentrummanager Playing for Success Zwolle)

Communicatie met basisscholen en ouders wisselend

Het enige minpunt dat uit de evaluatie in Zwolle blijkt is dat ouders en leerlingen vooraf te weinig informatie hebben ontvangen. Zoals hierboven is aangegeven is het leercentrum Playing for Success Zwolle vooral door gebrek aan tijd niet tevreden over de communicatie met ouders. Het heeft ook te maken met de rol die scholen daarin hebben. Sommige scholen communiceren uitstekend met leerlingen en ouders, sommigen matig.

“Mijn dochter was het project gaan volgen op advies van school, maar we waren niet met het project bekend. Ook niet met de doelstelling en die had ik graag vooraf geweten. Eigenlijk vond ik de samenwerking tussen school, ouders en project minimaal. Er was bijvoorbeeld ook geen terugkoppeling.” (moeder)

Ouders beslissen uiteindelijk of hun kind deelneemt of niet. Het komt voor dat vlak voor de start van een curriculum kinderen worden afgemeld, vanwege hun drukke agenda's, maar ook vanwege de onbekendheid (bij ouders en leerlingen) over het project. De rol van interne begeleiders is essentieel voor dit project. Zij moeten goed worden geïnstrueerd.

“Ik heb wel begrepen dat de intern begeleiders ontzettend enthousiast waren en ook wel merkten dat kinderen vooruit gegaan waren. Maar wat wel naar voren kwam -en dat voor ons de reden was om het voort te zetten- was de beleving van de kinderen, het weer met plezier naar school gaan, zich wat steviger voelen, de leuk-factor die echt zijn werk heeft gedaan. Ouders hebben dat aangegeven, kinderen hebben dat ervaren.” (beleidsmedewerker onderwijsachterstanden gemeente Zwolle)

Enthousiasme groeit gestaag

Ook de signalen die de projectcoördinatoren van Playing for Success Zwolle opvangen zijn positief. FC Zwolle is bereid om aan de invulling van de lessen medewerking te verlenen, waarmee het signaal wordt afgegeven dat de organisatie gecharmeerd is van het project.

De gemeente is erg te spreken over de publicitaire belangstelling en er zijn enthousiaste verhalen van leerlingen en ouders.

“Mijn zoon heeft meegedaan met het project van februari tot april 2010. Hij vond het hartstikke leuk. Hij was heel enthousiast en vond het erg leerzaam. Hij is er een stuk enthousiaster door geworden, ook met leren en hij is meer open naar anderen.” (moeder)

De meeste signalen over Playing for Success, die bij de betrokken onderwijsbesturen zijn binnenkomen worden verzameld via de vertegenwoordigers van de werkgroep. Men krijgt inzicht in de evaluatieformulieren van leerlingen en ouders en de resultaten worden teruggekoppeld tijdens het beraad met de schooldirecteuren. De bestuurders zijn ook tijdens het curriculum op locatie geweest. Ze worden bevestigd in wat ze van Playing for Success hebben gezien in Engeland. Er is veel enthousiasme, maar Playing for Success NL is nog bescheiden. De trots bij de BVO zelf is volgens één van de onderwijsbestuurders in Engeland vele malen groter. Deze bestuurder ziet liever meer enthousiasme van onderaf. Ook in Zwolle mag het nog meer gaan leven. Scholen participeren pas nadat ze gevraagd zijn.

“Ik vind dat het nog meer mag leven. De scholen komen vooral in beeld, en laten zich in beeld komen als ze gevraagd worden. Het wordt nog teveel gestuurd vanuit het leercentrum en vanuit mijzelf als bestuurder.” (Stuurgroep lid Playing for Success Zwolle)

De betrokken BVO-gelederen van FC Zwolle ontvangen ook enthousiaste signalen, hoewel het nog lang niet overal bekend is bij de staf, spelers en supporters. FC Zwolle erkent dat ze haar

maatschappelijke gezicht meer voor het voetlicht moet brengen. De kinderen en het onderwijs vinden Playing for Success interessant en ouders vinden het een fantastisch alternatief. Vrijwilligers doen het met liefde. Sommige spelers vinden het heel leuk en anderen gaan liever naar huis. Doordat het in het stadion is, is de betrokkenheid groter, dan wanneer spelers zich elders voor de samenleving moeten inzetten.

4.1.2 Eindhoven

Ook in Eindhoven zijn de eerste signalen positief. De zakelijke relaties van PSV reageren heel positief op de verhalen van de BVO over de projecten waar de club betrokken bij is. Ook bij het leercentrum zelf worden enthousiaste ervaringen via logboeken van kinderen en via steekproefsgewijze belondes onder ouders teruggekoppeld, als het al niet spontaan gebeurt. Ook bestaat het plan om onder de scholen (steekproefsgewijs) te evalueren. Niet alleen het informeren, maar ook het profileren van Playing for Success wordt belangrijk gevonden binnen het communicatieproces van alle betrokkenen: leerlingen, ouders, leercentrum, scholen. De betrokkenheid van scholen is groter gebleken dan verwacht. Ze willen veel informatie teruggekoppeld krijgen.

Op het leercentrum zal opnieuw voor intern begeleiders van scholen een bijeenkomst georganiseerd worden, waarin gepresenteerd wordt wat precies behandeld wordt tijdens de lessen. Daarnaast wil het leercentrum in de toekomst gaan werken met nieuwsbrieven. De wens is een eigen website te hebben waar gemakkelijk informatie op te vinden is.

“De site van KPC is geen site voor ouders en kinderen vind ik, echt voor organisaties. En dan kun je kinderen hun eigen opdrachten op de site laten zetten. PSV doet dat ook af en toe hè, via de PSV-site.” (leercentrummanager Playing for Success Eindhoven)

De gemeente heeft nog weinig terugkoppeling over het project ontvangen. Alleen via de informele kanalen zijn vooral positieve geluiden ontvangen. Playing for Success Eindhoven heeft wel media-aandacht gekregen, maar de beleidsmedewerker nuanceert het effect daarvan.

“Altijd als er een positieve recensie te lezen is, dan straalt dat af op de bestuurder die zich daar hard voor heeft gemaakt. Dat was in dit geval ook zo. Alleen... De mediapijk is maar heel kort.” (beleidsmedewerker gemeente Eindhoven)

De geïnterviewde ouders in Eindhoven reageerden zowel positief als negatief, afhankelijk van de ervaringen van hun kind. De communicatie naar de ouders kan beter, getuige onderstaand citaat:

“Er was alleen weinig terugkoppeling naar de ouders. Wij waren afhankelijk van onze zoon vertelde om te horen wat ze hadden gedaan of wat ze gingen doen. Soms had hij daar geen zin in, dan wisten we niet wat en waarom ze wat hadden gedaan. Ik had ook wel verwacht dat er aan het eind een evaluatie zou komen. We kregen alleen een envelopje met een soort beoordeling. Dat werd verder niet besproken. Dat vond ik erg jammer.” (moeder)

4.1.3 Den Haag

Playing for Success Den Haag staat nog in de kinderschoenen. De eerste groep is klaar. Volgens de directeur van de Haagse Scholen, tevens voorzitter van de stuurgroep Playing for Success Den Haag wordt aan het einde van een curriculum gemeten of en hoe er beleving is ten aanzien van Playing for Success. Op één kind na was iedereen heel erg positief over het project. Met name op het gebied van zelfrespect en zelfvertrouwen zijn vorderingen gemaakt. Van belang is de juiste selectie van kinderen.

Niet iedereen heeft er iets aan, maar wel de ‘onderpresteerders’, die een zetje in de rug nodig hebben. In Den Haag is de selectie goed verlopen. “*De kinderen zijn echt op hun plaats*”, aldus de voorzitter van de stuurgroep in Den Haag.

De gemeente reageert instemmend op de vraag naar positieve signalen over Playing for Success Den Haag.

“De tussenrapportages die ik heb ontvangen van de schoolbesturen zijn uitermate positief. De animo is zeer groot. Ik begrijp ook van de kinderen die hebben deelgenomen dat het project absoluut iets doet met het zelfvertrouwen. Over de leerprestaties kunnen we nog te weinig zeggen, maar de terugkoppeling van de intern begeleiders geeft wel aan dat ze toch wel positieve effecten verwachten.” (senior beleidsmedewerker onderwijsbeleid gemeente Den Haag)

ADO Den Haag heeft de laatste jaren onder andere in samenwerking met de gemeente en jongerenwerk geïnvesteerd in het opvijzelen van het imago van de club. Dankzij het participeren in dergelijke maatschappelijke projecten, waarvan Playing for Success er één is, slaagt de club hier in. De supportersaanhang is veelzijdig geworden.

“Als wij rondleidingen houden hier, en dat doen we regelmatig voor overheden, voetbalclubs, gemeentes en politie-instellingen die in de eigen gemeente een stadion bouwen, dan vertellen we altijd wel over Playing for Success en over de visie. Dat vindt men dan heel erg leuk.” (salesmanager ADO Den Haag)

4.1.4 Arnhem

Voor het beantwoorden van de vraag naar eerste signalen was het nog te vroeg bij het schrijven van deze rapportage, aangezien de eerste les op 6 september 2010 startte.

4.2 Meerwaarde van Playing for Success

Aan de respondenten is gevraagd om de meerwaarde van het project te duiden. Veel van de betrokkenen werken in de onderwijs-, sport- of welzijnssector waar talloze maatschappelijke projecten, waarbij 'leren' centraal staat, de revue passeren. Wat kenmerkt nu juist Playing for Success? Welke meerwaarde heeft het ten opzichte van andere leerachterstandprojecten of een vergelijkbare aanpak binnen het reguliere onderwijs? De geïnterviewde respondenten hoeven niet lang na te denken als hen naar de meerwaarde gevraagd wordt.

“We realiseren ons verdraaid goed hoe belangrijk het is dat kinderen met een bepaalde wijsheid de wereld in gaan. Daarom vinden we het belangrijk dat jongeren hun leerstanden inlopen en daarom doen we mee aan dit project.” (secretaris PSV)

Vergelijkbare reacties kwamen van ADO Den Haag en Vitesse. De directeur van Vitesse expliciteert het belang vanuit de club om wat terug te willen doen voor de omgeving. De rolmodellen van de Arnhemse voetbalvereniging kunnen de jeugd helpen vormen. Het gaat wat hem betreft veel verder dan alleen de voetbalwedstrijd op zaterdag of zondag.

Alle betrokken gemeenten vinden het project de moeite waard, omdat het -net als vele andere projecten die ze ondersteunen- positief uitwerkt op de ontwikkeling van de jeugd.

De beleidsmedewerker van de gemeente Zwolle ziet een landelijke trend in de toenemende aandacht voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen. Playing for Success is daar een voorbeeld van. Hoewel de nadruk bij het project ook op het cognitieve vlak ligt. In vergelijking met andere projecten is de ‘wow-factor’ bij Playing for Success erg expliciet, vandaar de oproep vanuit de gemeente om de focus te leggen op ‘wow-factor’ zelf. De beleidsmedewerker is erg enthousiast over de plezierbeleving die de topsportomgeving bij kinderen veroorzaakt.

De gemeente Zwolle is momenteel ook bezig met de voorbereidingen van het jeugdbeleidskader. Deze ontwikkeling brengt een heroverweging van projecten met zich mee, waartoe ook Playing for Success behoort. Er bestaat voornamelijk veel onzekerheid, maar hoe groter en concreter het effect, des te beter.

“We zijn heel erg benieuwd wat het anders oplevert dan wat we al hebben, ook in relatie tot de kosten.” (beleidsmedewerker onderwijsachterstanden gemeente Zwolle)

De gemeente Den Haag beschouwt Playing for Success als een goede aanvulling op andere projecten die ontstaan zijn vanuit het onderwijsbeleid. Er wordt in een behoefte van leerlingen voorzien. Sport en school worden op deze manier verbonden en de maatschappelijke functie van ADO Den Haag komt tot zijn recht.

“De leerprestaties moeten we op de langere termijn bekijken, maar op de korte termijn zie ik positieve effecten op het gebied van het zelfvertrouwen van de kinderen. Op het moment dat je dat opkrikt dan zal dat ook een weerklank hebben op hun schoolprestaties. Wat natuurlijk de vraag is: bekijft dit voor de langere termijn? Daar ben ik wel erg benieuwd naar. Maar goed, er zit natuurlijk monitoring op vanuit KPC Groep, daarin ben ik wel geïnteresseerd.” (senior beleidsmedewerker onderwijsbeleid gemeente Den Haag)

Tijdens het opstellen van het projectplan in Den Haag zijn alternatieven voor de huidige leslocatie genoemd, zoals het Circustheater, een klimhal en een ijsstadion. Van deze partners kan mogelijk verwacht worden dat ook zij hun maatschappelijke gezicht laten zien bij dit project. Hoewel het draagvlak bij hen niet getoetst is en voornamelijk onduidelijk is welke impact de financiële crisis op dergelijke projecten heeft. Maar voor de ambtenaar persoonlijk is het project net zo interessant als vele andere maatschappelijke projecten die bijvoorbeeld bij brede scholen worden uitgevoerd.

Persoonlijke aandacht verhoogt zelfvertrouwen

Doordat de kinderen vrij zijn om aan dit project deel te nemen is hun motivatie voor deelname aan de lessen groter. Door de kleinere groepsgrootte krijgen de leerlingen meer persoonlijke aandacht, één van de succesfactoren van Playing for Success. Het laten groeien van zelfvertrouwen is een middel om de leerlingen betere presteerders te laten zijn.

“We verwachten dat een deel van de kinderen een soort schroom van zich af heeft geworpen, waardoor de kinderen zich met meer zelfvertrouwen op een school bewegen en dus beter gaan presteren. Het is de bedoeling dat we dit goed gaan volgen. Daar hebben we nu nog onvoldoende zicht op.” (directeur Haagse Scholen)

“En wat kinderen ook zeggen bij het uitleggen: ‘Ja, want jullie worden niet boos. Jullie gaan niet schreeuwen, jullie blijven gewoon rustig uitleggen.’ Toen keken we elkaar aan...jeetje.”
(leerkracht Playing for Success Zwolle)

De leercentrummanager van Playing for Success Eindhoven ziet de sociaal emotionele ontwikkeling bij kinderen veranderen door Playing for Success. Volgens haar durven ze meer. Een jongen was zeer

gespannen bij het begin van het project. Halverwege het curriculum was hij nog naar huis gegaan, maar bij de diploma-uitreiking presenteerde hij wel voor alle ouders en de kinderen. Ook volgens andere ingewijden staat het als een paal boven water dat kinderen door deelname aan Playing for Success meer zelfvertrouwen krijgen. Er is effect te zien bij iedere leerling, maar daarin zijn wel gradaties.

“Mijn dochters hebben niet echt sprongen voorwaarts gemaakt, maar ze hebben wel meer zelfvertrouwen gekregen. Ze kunnen beter voor zichzelf opkomen en zijn beter gebekt.” (vader)

“Onze oude dochter is weer teruggekomen. In haar manier van doen, het met beide benen op de grond staan. Het is zo ongrijpbaar, zo'n project. Wat doet zoiets nu met je? Vooral haar ICT-vaardigheden zijn verbeterd.” (moeder)

Een moeder uit Eindhoven zegt geen beeld te hebben van wat het haar zoon aan extra zelfvertrouwen heeft gebracht. Ze weet ook niet precies wat hij geleerd heeft, maar hij was wel erg enthousiast over het samenwerken met andere kinderen en de opdrachten die ze moesten doen, zoals het veld- of de kleedkamers opmeten. De reacties van ouders zijn erg wisselend. Voor sommige ouders is het niet duidelijk wat hun kind geleerd heeft, zij hadden vaak hogere verwachtingen van het project. Een enkeling gaf aan dat het kind niets met voetbal had en de omgeving dus ook niet extra motiveerde, terwijl andere ouders de meerwaarde juist in de luxe lesomgeving buiten school zagen.

De meerwaarde zit vooral in het gegeven dat de leerlingen gelijkgestemd zijn, plus de inhoud van de lessen. Het enthousiasme van kinderen is erg groot.

“Op scholen heb je van die dagen dat je zo moe kunt worden, maar hier krijg je energie. Dit is gewoon kicken. Het straalt er vanaf. Ze komen twintig minuten voor het begin al binnen, ze vinden het prachtig.” (leerkracht Playing for Success Zwolle)

Ouderbetrokkenheid

Behalve de pedagogische benadering van leerlingen bij dit project ziet de leercentrummanager in Eindhoven ook positieve ontwikkelingen ten aanzien van de ouderbetrokkenheid, evenals de senior beleidsmedewerker onderwijsbeleid in Den Haag. Het was haar opgevallen dat ouders en dan met name vaders er bij de opening trotser rondliepen dan hun kinderen. Hele families kwamen op bezoek. Dat het toch zo'n grote impact heeft had ze zich niet gerealiseerd.

Volgens de manager van Lumens Groep heeft het meegespeeld dat men heeft afgezien van het regelen van busjes, waardoor ouders genoodzaakt zijn de kinderen te halen en te brengen.

“We hebben de ouderbetrokkenheid een stuk hoger gekregen dan verwacht. Dat is echt een gigantisch effect, want je ziet natuurlijk bij de hulpverlening die zich op kinderen richt dat het een beetje separaat blijft van kinderen, die zoiets hebben, dat doe je dan daar, maar daar weten we niet alles van. Hier zie je ouders enthousiast binnenkomen en zeker vaders en dat zijn toch over het algemeen meestal niet de meest betrokken ouders als het gaat om de trajecten die kinderen lopen, die staan nu te stuiteren in het leercentrum.” (manager Lumens Groep)

Het team Playing for Success Eindhoven heeft korte lijnen met het welzijnswerk en kan desgewenst ouders doorverwijzen, bijvoorbeeld ten aanzien van opvoedingsvraagstukken. Aan preventie wordt op deze manier ook aandacht geschonken en vanuit het perspectief van welzijnswerk is dat niet onbelangrijk. In dat kader liggen voorstellen bij het bestuur van Playing for Success, maar de vraag is

hoever de betrokken organisaties daarin willen gaan. Onderwijs en welzijn zijn in Eindhoven goed verweven, dat verklaart ook de samenwerking binnen Playing for Success.

“Ik heb in die achttien jaar nooit een vergelijkbaar project langs zien komen, dat er vanaf het begin zo goed uitzag. Dat kwam ook door de monitoring en het verbonden zijn aan het voetbal; ik ben zelf ook wel een voetbalfanaat. Lumens had best wel samenwerking met PSV, zoals met streetleague. Maar dit, het staat er wel. Vooral door die stichting, je bent er eigenaar van. Het is niet iets van: o ja, dat doen we even een jaartje en dat is toch niets.” (leercentrummanager Playing for Success Eindhoven)

Samenwerking sectoren

Als sterk punt van Playing for Success wordt de bundeling van sectoren genoemd. Het bedrijfsleven, het onderwijs en de sport komen hier samen. De rol van het onderwijs in dit project is dusdanig dat ze ‘meer zijn dan alleen een radartje’ (leerkracht Zwolle) zoals in hun normale baan. Nu zijn ze in de positie om te sturen.

De directeur van Vitesse beweert ook bewust geïnvesteerd te hebben in een goede samenwerking met het voortgezet onderwijs, omdat deze sector de weg naar de jeugd weet te vinden. De partners hebben elkaar wat te bieden en hebben elkaar als zodanig ook nodig.

Alle besturen van de drie scholen in Zwolle staan voor honderd procent achter hun besluit in dit project te investeren. Collega- leerkrachten die een rondleiding kregen, hadden laten vallen dat als ze jong waren geweest, ze er graag aan hadden meegedaan. Doordat de leerkrachten ook nog in het reguliere onderwijs werkzaam zijn, kunnen ze Playing for Success flink promoten. De bekendheid van het project wordt steeds groter; het verspreiden van informatie steeds gemakkelijker.

Ook de vertegenwoordiger van de Pabo in Eindhoven beschouwt de meerwaarde van Playing for Success in het gegeven dat kinderen ook buiten de school dingen kunnen leren. Doel is om met behulp van community building, zoals bij Playing for Success Eindhoven, een sterk krachtenveld te creëren. Hier zijn niet alleen de deelnemers, maar ook de betrokken partijen zelf bij gebaat zijn. Projecten als Playing for Success creëren een zorgzame samenleving.

Sinds januari 2010 wordt in Eindhoven gewerkt met een voltallige groep stagiaires van verschillende opleidingen (SPH, MBO Jeugdhulpverlening, Welzijn, Sport & bewegen, Pabo, MBO Cultureel Werk).

“Wat het leuke is, is dat ze allemaal een eigen kijk hebben op kinderen, dat verschilt heel erg. Kijk, SPH-ers bijvoorbeeld, als je ziet wat die signaleren, dat hoor je van Pabo studenten niet. Dat heeft echt een meerwaarde.” (leercentrummanager Playing for Success Eindhoven)

De verschillen worden ook zichtbaar bij de benadering van leerlingen. Aan de hand van stagiaires van sociale studies krijgt de schoolgerichtheid minder nadruk, dan wanneer alleen Pabo studenten betrokken zijn.

Nu zijn er veertien stagiaires, die voor kortere tijd worden ingezet, maar ze zijn voor komend schooljaar op zoek naar studenten die voor een heel schooljaar kunnen worden ingezet. Zonder de studenten zou het project niet goed uitvoerbaar zijn. Het vergt de nodige begeleiding, maar “dat is het wel waard”, volgens de Eindhovense leercentrummanager. Er wordt gekeken naar de competenties en op basis daarvan worden werkafspraken gemaakt. Het werken met de studenten geeft het project veel dynamiek.

De directeur van de Haagse Scholen vindt de samenwerking met de BVO een leuk neveneffect, maar geen doel op zich. Het gaat volgens hem om de inhoud van het aanbod, dat voortdurend in

ontwikkeling moet blijven. Welke methode slaat aan bij kinderen, welke niet? Welk aanbod genereert een effect? Vandaar de keuze voor de inzet van onderwijskundige mensen en geen sportbegeleiders of deskundigen anderszins. De Haagse Scholen beschouwt Playing for Success als een echte onderwijssetting, waarbij pedagogische en didactische kwaliteiten gevraagd worden van de leiding. De setting is zeer specifiek, maar ontwikkeling en educatie staan wel centraal.

4.3 Doorwerking Playing for Success

Het is interessant om te onderzoeken in welke mate het project doorwerkt op het reguliere werk van de betrokkenen. Is men anders tegen zaken aan gaan kijken door Playing for Success? Kunnen de stakeholders iets met de formule van het leren in de ‘wow-omgeving’?

Enthousiasme werkt door op leerkracht in regulier onderwijs

De geïnterviewde onderwijsbestuurders in Zwolle zien dat het enthousiasme voor deelname doorwerkt bij de leerkrachten. Leerlingen die in het begin geselecteerd waren, zagen het aanvankelijk niet zitten. Ze waren niet blij met de bevoorrechte positie, omdat ze niet als bijzonder/zielig wilden worden beschouwd. Tegenwoordig begint de invloed van de leerkrachten zijn vruchten af te werpen. Op dit moment willen leerlingen maar al te graag geselecteerd worden, nu ze weten hoe leuk het is. Leerlingen praten erover op school met leerkrachten en met leerlingen. Daarnaast vertelt de gedetacheerde leerkracht in Zwolle over het project op de Vivente-dagen, of wel een docentendag met presentaties van ‘good practises’.

Eén van de bestuurders in Zwolle vindt dat met de kracht van Playing for Success nog te weinig gedaan wordt. De scholen en Playing for Success zijn nog teveel gescheiden werelden, vergelijkbaar met de relatie school en buitenschoolse opvang. Het heeft er vooral mee te maken dat Playing for Success niet inspanning is georganiseerd. De afstand is niet alleen figuurlijk te groot. De doorwerking van Playing for Success blijft vooral steken in het vertellen van de leuke dingen aan collega-leerkrachten, vrienden en familie en het trekken van collega’s naar de ‘wow-omgeving’ (bijvoorbeeld als locatie voor vergaderingen).

“Hoe vaak je moet uitleggen dat het project niets met voetbal te maken heeft. Daar snappen ze helemaal niets van. Dat er ook iets anders kan zijn in een stadion dan alleen maar voetbal, en dan moet je dat weer uitleggen.” (leerkracht Playing for Success Zwolle)

De leercentrummanager van Playing for Success Arnhem merkt op dat er signalen zijn opgevangen dat docenten jaloers zijn op de mensen die in het leercentrum mogen werken, omdat ze er heel veel tijd in mogen steken en met kleine groepen kunnen werken. De reguliere school is daar niet voor ingericht, maar het is zinvol om als docent na te gaan wat er van Playing for Success toegepast kan worden binnen de eigen onderwijspraktijk, zoals het gebruik van lesmethodes, het inschakelen van voorbeeldfiguren en de benodigde creativiteit.

De leercentrummanager in Eindhoven, die bijna twintig jaar in de driehoek welzijn, school en gezin werkzaam is, vertelde dat veel werk intussen op de automatische piloot werd gedaan, maar dat Playing for Success hierin verandering bracht. Het managen van het project was nieuw voor haar en dus leerzaam.

“Ik merk nu ik dit ben gaan doen, dat ik denk: O ja, ik kan eigenlijk veel meer. Dus ook voor mij is het een hele ontwikkeling geweest en dat we trots zijn op wat we hier hebben neergezet.”
(leercentrummanager Playing for Success Eindhoven)

'Wow-omgeving' binnen het onderwijs moeilijk na te bootsen

Het is niet mogelijk om de totale methodiek van Playing for Success toe te passen in het reguliere onderwijs, omdat het systeem met roosters, grotere aantallen leerlingen en de standaardlokalen eenvoudiger anders is dan de omgeving van de BVO's. De 'wow-omgeving' is er niet.

“Nee, dit kunnen wij absoluut niet vertalen naar het dagelijkse onderwijspraktijk. Dit is echt van toegevoegde waarde bovenop het dagelijkse onderwijspraktijk.” (directeur Haagse Scholen)

Eén van de Playing for Success-leerkrachten wil bewust de lesonderdelen voor Playing for Success bewaren voor deze setting. Ze wordt hierin bijgestaan door haar Playing for Success-collega, hoewel die daarin afwegingen maakt en af en toe wel wat naar school doorvertaalt.

“Dan doen we hier iets leuks en dan denk ik: 'Ja dat kan ik in de klas ook wel doen, maar dat is eigenlijk zonde.' Of dat bedenk ik in de klas iets leuks, maar dat neem ik toch mee naar Playing for Success, want het lijkt me dat het daar beter tot zijn recht komt. Bijvoorbeeld een dreamteam-opdracht, een opdracht waarbij kinderen een team moeten samenstellen uit allemaal spelers. Dan hebben ze een bepaald budget, dat is ook erg leuk in de klas, want ik heb wel een aantal jongens die erg van voetbal houden. Maar straks komen die kinderen ook bij Playing for Success en dan hebben ze het al gehad.” (leerkracht Playing for Success Zwolle)

Overnemen van werken met wow-omgeving

Het leren in een 'wow-omgeving' heeft men op Landstede (Zwolle) ook ontdekt, maar niet perse sinds Playing for Success. Zo zijn er stageplaatsen in het Dolfinarium, Walibi en avonturenpark Hellendoorn. Ook heeft Landstede in 2010 een topsporthal geopend, aangrenzend aan haar lesgebouwen. Op deze wijze kunnen sportliefhebbers, zowel studenten als leerkrachten, sporten in een super – de – luxe omgeving. Het gegeven dat studenten sport- en bewegen voor Playing for Success een beweegpoot moeten ontwikkelen is nieuw voor Landstede. En dus leerzaam, ook voor de stagebegeleiders van Landstede.

Invloed op BVO's marginaal, maar kansrijk

Voor de BVO in Eindhoven is de doorwerking van Playing for Success niet zo duidelijk vast te stellen. De samenwerking met het onderwijs heeft PSV niet direct iets opgeleverd. De secretaris vermoedt dat scholen, nu ze weten dat PSV actief is met Playing for Success, ze makkelijker kunnen vinden. Dit is echter niet direct in het belang van PSV. Wel van belang is bijvoorbeeld de eventuele toename in toeschouwers, maar dat is niet de reden waarom voor dit project getekend is.

“Het zou kunnen dat mensen misschien door dergelijke activiteiten vaker naar het voetbal gaan, maar dat weten we niet. En bovendien is het ook niet onze insteek.” (secretaris PSV)

Het investeren in de ontwikkeling van jeugd staat bij PSV voorop. Ze heeft een jeugdopleiding met 175 jongeren. De clubleiding vindt dan ook dat hun jeugdleden allemaal een opleiding moeten afronden voor het geval dat het voetbal hen niets oplevert. De mate van betrokkenheid bij de jeugd is naar eigen inzichten hoog. De gevoelsmatige plicht om ook iets te betekenen voor de minder talentvolle jongeren heeft eraan bijgedragen dat ze meedoen aan Playing for Success.

“Niet iedereen is zo getalenteerd en om ook deze minder getalenteerde jongeren een kans te bieden dachten wij dat deze kans te mooi was om niet mee te doen.” (secretaris PSV)

Bij alle projecten van ‘PSV in the Community’ is de gedachte dat spelers, staf en andere medewerkers zich realiseren dat het niet altijd zo gemakkelijk gaat. Dit geldt ook voor Playing for Success. De bedoeling van PSV is mensen intern te laten inzien dat men wel bezig is met iets meer dan alleen voetbal.

De leercentrummanager van Playing for Success Arnhem is ervan overtuigd dat het werkplezier kan opleveren bij de werknemers binnen Playing for Success, waaronder de betrokkenen van Vitesse.

“Door het leercentrum van Playing for Success krijgen we zoveel meer mogelijkheden binnen Arnhem en Vitesse die je kan doen. Dat zal andersoortige activiteiten creëren binnen het stadion.”
(Leercentrummanager Playing for Success Arnhem)

Het werkplezier kan daarnaast toenemen doordat de leerkrachten zichzelf verder kunnen ontplooiën, bijvoorbeeld op het gebied van ICT. Doordat er bij Playing for Success veel met laptops wordt gewerkt en ICT in de methodiek een prominente plaats inneemt, leren de leerkrachten er zelf veel van.

Kansrijk leertraject stagiaires

De betrokkene van Fontys Pabo Eindhoven, en in mindere mate ook Landstede, expliciteert het belang van de doorwerking van Playing for Success op zijn studenten. Hij vindt het mooi als het iets oplevert voor de omgeving, maar geeft aan dat het in de eerste plaats voor de opleiding van belang dat het iets oplevert voor de kwaliteit van hun studenten.

“Het is de kern van de taak van de leraar om zo optimaal mogelijk talent bij die kids op te sporen en te helpen er dit uit te laten komen. In de toekomst zal meer en meer van deze leraren gevraagd worden ook buiten schooltijden op deze wijze te handelen. Wat ze leren bij Playing for Success sluit daarom prachtig aan bij wat wij hun aanbieden in ons curriculum.” (docent Fontys Pabo Eindhoven)

Potentie voor welzijnssector

De betrokken professionals uit de welzijnssector in Eindhoven zien veel kansen en mogelijkheden om Playing for Success als platform te benutten voor het welzijnswerk, hoewel het nog te vroeg is voor welzijn om de vruchten te plukken.

“Als organisatie zien wij met opvoedingsondersteuning, met schoolmaatschappelijk werk en met jeugdmaatschappelijk werk jaarlijks drieduizend kinderen. Dan kom je ze op een gegeven moment ook tegen die dit programma hebben meegedaan.” (manager Lumens Groep)

“Stel je voor dat je Playing for Success-activiteiten doet in de vakantie, dan zou je kunnen kijken of je kinderwerkers kunt inzetten. We zijn er nu strikt in, nu moeten scholen de aanmelding doen, maar er zit zoveel in voor de toekomst. We hebben laatst gesproken met iemand over een interventiewijk. Die maakt een analyse van zo’n buurt, die maakt categorieën van die jongeren en zien voor die jongste groep van 10-12 jaar mogelijkheden waarin wij weer iets kunnen bieden. Maar we houden het nu een beetje af, want er is zoveel vraag dan.” (leercentrummanager Playing for Success Eindhoven)

Er is contact met het Speciaal Onderwijs in. Zij wil plaatsen inkopen, dus dat betekent naast veertien leerlingen uit het regulier basisonderwijs er twee leerlingen bijkomen van Mythyscholen. Voor uitbreiding naar activiteiten op het niveau van kinderwerk en dergelijke, is nu nog geen ruimte, tijd en financiering. Mogelijk is dit in de toekomst wel het geval. Er wordt wel gewerkt aan een marketingplan, want de Eindhovense leercentrummanager ziet veel kansen voor uitbreiding in het aanbod, naast dat het noodzakelijk wordt om nieuwe subsidies aan te boren. Het probleem bij de

verantwoordingsrapportages zijn de (cognitieve) effecten die moeten kunnen worden aangetoond. Hier bestaat enige twijfel over, maar los van de noodzaak om te verantwoorden spreekt het idee van financiële onafhankelijkheid aan, opdat de stichting dan zelf meer richting kan geven aan de invulling van het project.

“Het bestuur moet zich echt uitspreken. Ik benader echt de welzijnskant. Ik kan daar van alles mee bedenken. Maar er zitten natuurlijk onderwijzers in, dus je moet daar wel een beetje een goede balans in vinden.” (leercentrummanager Playing for Success Eindhoven)

4.4 Onverwachte ontwikkelingen en effecten

Voor de start van een project zijn er altijd bepaalde verwachtingen bij betrokkenen. Aan de medewerkers in de leercentra is gevraagd welke ontwikkelingen en effecten er zijn opgetreden, die op voorhand niet waren voorzien. Hieronder volgt kort verslag van de resultaten op dat gebied.

Verstevigd netwerk

Behalve de verbeterde leerresultaten bestaan de overige effecten uit het uitbreiden van contacten in de buurt. De manager van het leercentrum in Zwolle waardeert het bijvoorbeeld enorm om via Playing for Success in contact te komen met leerkrachten of begeleiders van andere scholen. Ook op bestuurlijk niveau in het onderwijs is het onderlinge contact geïntensiveerd, onder meer door de wisseling van personen. Het netwerk zelf is licht uitgebreid met de MBO-opleiding (Landstede) en FC Zwolle.

De Eindhovense Pabo is als onderwijsinstelling nadrukkelijk op zoek naar contacten in het bedrijfsleven, vandaar het enthousiasme over de samenwerking met PSV (die natuurlijk veel contacten met het bedrijfsleven heeft).

“Om die reden is het hartstikke mooi dat we zo’n magneet als PSV daar ook bij hebben.” (docent Fontys Pabo Eindhoven)

De Pabo heeft nu al ingangen bij Philips. Ze geeft daar didactiekcursussen aan medewerkers van het bedrijf die op middelbare scholen voorlichting gaan geven. Het vergroten van het netwerk was vooraf geen reden om mee te doen met Playing for Success. Het mooie van het treden buiten de gebaande paden is dat er nieuwe ervaringen worden opgedaan.

Voor de gemeente Eindhoven zijn er geen nieuwe contacten bij gekomen. Met de partners die nu aan tafel zitten was er al contact. Nu wordt er specifiek rondom dit project met elkaar samengewerkt. De methodiek van Playing for Success was voor de gemeente wel geheel nieuw. Er zijn concepten die er enigszins op lijken zoals wat de Ruud van Nistelrooy foundation doet.

Ook in Den Haag wordt uitbreiding van het netwerk toegejuicht. Het basisonderwijs heeft sinds Playing for Success structureel contact met ADO Den Haag, ook op het niveau van de directie. Voor beide sectoren een win-winsituatie, omdat de club kinderen aan zich kan binden en de club wat terug kan doen voor de scholen door activiteiten te organiseren. Ook in het Haagse zijn de banden aangehaald tussen de schooldirecties onderling. Binnen het algemene onderwijsveld is dat niet gangbaar, dus dat is een welkome ontwikkeling. De menging van kinderen met verschillende achtergronden wordt als een meerwaarde beschouwd.

Andere kijk op leerlingen

De setting van Playing for Success is minder prestatiegericht dan de reguliere setting van het onderwijs. Hierdoor wordt er op geheel andere wijze naar de leerlingen gekeken. De nadruk ligt meer op hoe kinderen zijn, dan wat ze presteren.

“Je gaat op een heel andere manier naar kinderen kijken en op een andere manier de lessen ontwerpen. Dit is een veel prettiger manier. Je bent niet zo methode-gebonden. Je hebt niet echt van dat moet gebeuren en dat moet gebeuren. Differentiëren bijvoorbeeld doe je op school ook wel, maar niet zo specifiek als hier.”

(leerkracht Playing for Success Zwolle)

Groeimodel beheersbaar houden

Het feit dat alle hiervoor in aanmerking komende leerlingen (dus van alle basisscholen) aan het project kunnen deelnemen wordt enorm op prijs gesteld. Dikwijls beginnen de leercentra met één of twee groepen, maar vrij snel breiden de lesblokken zich uit voor vier groepen tegelijk. Een dergelijk groeimodel wordt bij alle leercentra geprefereerd, opdat de kwaliteit van het project gewaarborgd blijft. Recent gestarte leercentra zijn hiervoor beducht. Veel tijd moet geïnvesteerd worden in bijvoorbeeld het ontwikkelen van aansprekende en adequate lesstof en de logistieke programmering.

In het eerste Playing for Success leercentrum te Zwolle loopt men in de pas, maar de projectleiding staat voor de situatie dat het aantal groepen verdubbelt. Met de huidige groep docenten wordt het onmogelijk om de groep te kunnen blijven bedienen. Leerkrachten zijn overenthousiast geraakt en gingen zover dat ze gingen claimen dat hun leerlingen mochten deelnemen. Gebleken is dat de vraag naar het aantal beschikbare plekken per curriculum in korte tijd substantieel groter kan zijn dan het leercentrum in eerste instantie kan bieden.

“Dus we moesten ook zeggen: ‘Ja, ho eens even. We hebben dit nu aan jullie gevraagd en dit mag je doen, maar daar zijn ook grenzen aan.’ En je kunt niet zeggen: We gaan maar door en we gaan maar door en we investeren meer en we willen meer groepen. Dat heeft ook wat storing opgeleverd; we moesten de mensen weer terug op hun plaats zetten. Dat hadden we niet voorzien.” (Stuurgroep lid Playing for Success Zwolle)

Daarnaast is het logistieke aspect van de organisatie van de lessen in de Overijsselse hoofdstad onderschat. Het met busje ophalen en brengen van de leerlingen zorgt voor de nodige hoofdbrekens, zeker nu het aantal deelnemende scholen zich uitbreidt.

Financiën onzeker

Daarnaast is de financiering van Playing for Success niet structureel. Dit geldt niet alleen voor de situatie in Zwolle, maar overall. De projectleiding in Zwolle had gehoopt op meer steun van externe partners, maar de tijd zit niet mee wat dat betreft. De werkgroep heeft hieromtrent een taak gekregen.

De gemeente Eindhoven beschouwt zichzelf ook van hele grote waarde voor het project Playing for Success, omdat het zonder de gelden van de gemeente niet van de grond gekomen was.

Ook in, Arnhem, Eindhoven en Den Haag en vanuit verschillende geledingen wordt met zorg naar de toekomst gekeken met het oog op de financiën.

“Positief, met een lichte zorg over de financiering, omdat we dat nog niet rond hebben. Sponsoring in deze tijd is niet eenvoudig, ik zal het maar zo zeggen. Ik hoop dat dit onderdeel uit zou kunnen maken van de rijksoverheid. Een combinatie van rijk en gemeenten die dit faciliteren, want je moet niet afhankelijk willen zijn van sponsors die na twee jaar weer kunnen afhaken. Het moet een meer structurele financiering worden.” (directeur Haagse scholen)

Overig

En vanuit sportservice Zwolle was het enigszins opzienbarend dat de deelnemende meiden zo enthousiast zijn over Playing for Success. Vanwege de pure voetbalomgeving lag die verwachting een stuk lager.

4.5 Nieuwe kansen en openingen

Tot slot is gevraagd tot welke nieuwe mogelijkheden het project in de ogen van de respondenten heeft geleid. Welke kansen zijn dankzij Playing for Success ontstaan of kunnen ontstaan in de toekomst?

Andere ‘wow-omgevingen’

Bij succes van Playing for Success leeft de wens om de ‘wow-omgeving’ uit te breiden naar culturele settings, zoals een circustheater en een concertgebouw, omdat een aantal kinderen geen, weinig of minder affiniteit heeft met voetbal.

Daarnaast moet het project zich volgens de directeur van de Haagse Scholen blijven vernieuwen om het project kwalitatief hoogstaand te houden.

“Wat ik wel denk is om de effecten op peil te houden is dat dit concept een concept is waarbij je steeds wat nieuws moet brengen. Het is net een kermis, er moet steeds een attractie bij om kinderen die inspiratie te geven die ze nodig hebben.” (directeur Haagse Scholen)

Andere doelgroepen

In Zwolle en Den Haag wordt gekeken naar eventuele uitbouw van de groep leerlingen uit (de onderbouw van) het voortgezet onderwijs, mits dat logistiek georganiseerd kan worden.

De Vitesse-directeur speelt met de gedachte om in de toekomst te starten met lessen voor de ouders van de leerlingen:

“Er komen allerlei ideeën aan de orde. Misschien zou het in de avonduren een functie kunnen krijgen voor de ouders van de jeugdigen, zodat je daar ook wat mee doet. ICT-onderwijs, de jeugd kan daar fantastisch mee omgaan, maar de ouders vaak wat minder. Maar nogmaals, ik noem nu een idee, maar dat moet zich verder uitkristalliseren. De ambitie is er wel.”
(directeur Vitesse)

Op andere plaatsen in het land wordt Playing for Success doorontwikkeld voor een doelgroep van 15 tot 23 jarige met als doelstelling het voorkomen van voortijdig schoolverlaten. In het land blijkt

hiervoor brede belangstelling te bestaan vanuit ROC's en vmbo's. Landstede (MBO Zwolle) is dusdanig enthousiast dat het idee is ontstaan om eigen studenten het curriculum van Playing for Success te laten doorlopen. Een lid van de stuurgroep waarschuwt voor de valkuil dat het onderwijs Playing for Success gaat zien als concurrent.

5. Landelijk perspectief (KPC Groep)

In opdracht van het ministerie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft KPC Groep de taak om Playing for Success in Nederland te implementeren. Welke opvattingen heeft KPC Groep ten aanzien van de maatschappelijke (neven)effecten van Playing for Success? Besloten is om hieraan voorafgaand de context, waarin KPC Groep opereert, te schetsen. Vanuit KPC Groep is gesproken met Pieter Jansen. Hij sprak ook namens Irene de Kort.

5.1 Betrokkenheid KPC Groep

De aanleiding om met Playing for Success in Nederland te starten had te maken met de persoonlijke achtergrond van de kartrekkers (Irene de Kort en Pieter Jansen) vanuit KPC Groep. Eén van de aansprekende aspecten van Playing for Success was het in gezamenlijkheid organiseren van een activiteit, waaraan alle betrokkenen concreet gestalte geven en waarbij allen baat hebben. Er wordt gesproken over de ketenverantwoordelijkheid, waarbij er voor iedere partij wat in zit. Een BVO kan zijn maatschappelijke gezicht laten zien, een MBO of HBO-instelling kan stagiaires leveren en het primair onderwijs en voortgezet onderwijs kunnen leerlingen aandragen en de curricula helpen ontwikkelen. Voor de welzijnsector is Playing for Success interessant om de context waarbinnen de jongeren leven/wonen beter te begrijpen en in contact te komen met de ouders.

“We zijn vooral begonnen om ons daarin te verdiepen, dus om te gaan kijken wat nu eigenlijk de risicofactoren en de succesfactoren zijn? Dus voordat we daar in Nederland wat vastere voet voor aan de grond kregen hebben we daarop geïnvesteerd, een haalbaarheidsstudie van gemaakt. En die ruimte hebben hier binnen KPC Groep gekregen.”

Het huidige takenpakket van KPC groep is tweeledig: enerzijds op lokaal niveau, anderzijds op landelijk niveau. Op lokaal niveau is KPC Groep in eerste instantie initiatiefnemer van het project, waarbij ze verkent welke partijen betrokken dienen te worden, een informatiebijeenkomst en kick-off bijeenkomst organiseert en de setting van de organisatie opstart. Na de oprichting van een stuurgroep of het uiteindelijke stichtingsbestuur neemt KPC Groep de rol van adviseur en ondersteuner aan. Indien nodig zal KPC Groep lokale bijeenkomsten of informatieve uitwisseling anderszins faciliteren. Het eigenaarschap wordt lokaal overgedragen en geborgd.

Op landelijk niveau draagt KPC Groep de verantwoordelijkheid voor het uitrollen van het project. Daarbij gaat het om het enthousiasmeren, het inspireren en het informeren van mensen en organisaties: het ‘massa maken’.

Een daarbij komende essentiële taak heeft betrekking op de kwaliteitsborging:

“Uiteindelijk moet die in een systeem met een structuur en een procedure komen, maar nu richt die zich op de uitkomst dat mensen elkaar ontmoeten, van elkaar leren, materialen aan elkaar beschikbaar willen stellen aan elkaar.”

KPC Groep tracht de kwaliteit van Playing for Success te waarborgen door feedback- of thema bijeenkomsten te organiseren, bijvoorbeeld aangaande het curriculum en de organisatie. Door het afsluiten van samenwerkingsovereenkomsten met de lokale partners heeft KPC Groep een formeel

middel in handen om indien nodig bij te sturen. Graag introduceert ze in de toekomst net als in Engeland een ‘code of practise’, die als kwaliteitssysteem fungeert. Daarnaast zet KPC Groep stevig in op het meten van de opbrengsten van het project Playing for Success, zoals het leerresultaat van de leerlingen, de procesevaluatie bij de leercentra en de maatschappelijke (neven)effecten. Een van de collega’s bij KPC Groep bundelt de resultaten van deze verschillende deelonderzoeken.

5.2 Kracht van Playing for Success: multidisciplinaire aanpak

Volgens KPC Groep wordt Playing for Success gekenmerkt door een eenvoudig door iedereen te begrijpen concept. Dat maakt het programma krachtig en dat is de basis voor succes. Alle betrokken partijen bij Playing for Success realiseren gezamenlijk iets concreets, wat er voor zorgt dat alle medewerkers uit de verschillende geledingen bereid zijn zich in te zetten voor Playing for Success. Er is breed draagvlak.

“Dat is bij de grote clubs zo, maar dat is bij de kleine clubs zeker ook zo. En dat is op uitvoerend niveau en op beslisniveau zo. Als dat door al die lagen gevoeld wordt, dan weet je zeker dat je iets hebt dat er toe doet.”

Het merk van de Betaald Voetbal Organisaties is ook in Nederland heel sterk. Veel doelgroepen kunnen ermee bereikt worden en worden er daadwerkelijk mee bereikt. Dat is een belangrijk uitgangspunt voor het opzetten en inrichten van de leercentra.

Het succes van dit project staat of valt met de kwaliteit van de uitvoerende mensen. Maar de organisaties moeten ook de voorwaarden creëren voor het binnenhalen van ‘ondernemende’ mensen. De kunst is om de omgeving te laten zien dat Playing for Success sterker kan worden. Door mensen met verschillende achtergronden (onderwijs, welzijn en sport) te laten samenwerken, wordt er *overall* anders naar kinderen gekeken.

“Als het gaat om het begeleiden van met name oudere jongeren dan zie je dat het in Nederland erg vershot is. Dus onderwijs kijkt ernaar, welzijn kijkt ernaar. Wat erg kansrijk is om een setting te creëren van mensen vanuit verschillende disciplines samenwerken. Vanaf het moment dat Welzijn in Eindhoven aansloot hebben we dat enorm gestimuleerd. We hebben dat mee gevoeld omdat we in Engeland hadden gezien hoeveel dat kan opleveren.”

Vooraf op de lange termijn verwacht KPC Groep positieve resultaten te halen uit die multidisciplinaire aanpak van Playing for Success. Playing for Success zal nooit in staat zijn om zware problemen van jongeren volledig op te lossen, maar kan die mogelijk wel verkleinen en daarmee het verschil maken wat betreft de toekomst van kinderen en jongeren.

5.3 Maatschappelijke (neven)effecten

Na enkele jaren ziet KPC Groep een aantal maatschappelijke (neven)effecten optreden. Zij worden in deze paragraaf belicht.

Businessmodellen

Eén van de gevolgen van Playing for Success is dat er nu al gedachten opgaan om businessmodellen te ontwikkelen waardoor de centra niet meer afhankelijk zijn van kortlopende subsidies. De projectleiders zijn ondernemers, die allerlei ideeën aangrijpen om – langs het merk van een club – een mooi aanbod te aanvullend te ontwikkelen, waarbij het Playing for Success-programma voor 9 – 14 jarigen of 15 – 23 jarigen de kern blijft.

Het voorbeeld van Playing for Success bij Aston Villa wordt aangehaald. Dat stadion heeft een enorme buurtfunctie gekregen, waarbij naast Playing for Success vele programma's zoals kinderopvang en sportprogramma's voor ouderen worden aangeboden.

KPC Groep ziet het liefst partijen betrokken, die in het project geloven en het sterker willen maken zonder geforceerde druk vanuit de lokale of landelijke overheid. Het gaat om de lokale gedragenheid. Vrijheid van handelen zorgt voor energieke en originele ideeën. Als adviseur van de stuurgroepen probeert KPC Groep vooraf een inschatting te maken of deze ideeën versterkend zijn voor Playing for Success of niet.

Enthousiasme ouders

Eén van de effecten die is waargenomen is de enthousiaste betrokkenheid van ouders bij het project Playing for Success. Binnen het reguliere onderwijs is dat namelijk niet vanzelfsprekend. De drempel om binnen te stappen binnen een gewone school is voor sommige ouders soms te hoog.

“Ik heb het gewoon gezien hoor, dat ouders kinderen komen ophalen en dat ze samen op de tribune zitten, kletsen. Hier heb je ze bij elkaar, ze zitten met elkaar te wachten. Hier kun je er iets mee.”

In de toekomst ziet KPC Groep mogelijkheden in het ontwikkelen van ‘familylearning’-programma's, waarbij de ouders en kind gezamenlijk naar het leercentrum gaan voor bijvoorbeeld een cursus internet. Andere voorbeelden zijn: Leonardoscholen, schakelklassen en zomerscholen. Ook genoemd is de samenwerking met de Ruud van Nistelrooy Foundation of het invoeren van thema's of programma's als de gezonde leefstijl, waarbij mensen/supporters in het stadion bewust worden gemaakt van het omgaan met gezond eten.

“Ik verwacht dat er in de toekomst (enkele jaren) een derde poot bijkomt, dat is 23+, waarbij je heel bewust voor volwassenen programma's aanbiedt in het kader van alfabetisering of inburgering.”

Emancipatie onderwijspartijen

Een onverwacht effect heeft met name op bestuurlijk niveau plaatsgevonden. Gesproken is over de emancipatie van de onderwijspartijen, die door Playing for Success onderling moeten samenwerken. En alleen al het gezamenlijk denken over de coördinatierol op regionaal niveau (Utrecht) is een ontwikkeling op zich.

Sportieve rivaliteit clubs

Een vooraf te verwachten effect blijkt dat clubs met Playing for Success goede sier willen maken. Ze willen hun imago ermee opvijzelen. Daarnaast merkt KPC Groep de sportieve rivaliteit op tussen de clubs, die doorwerkt in het kwaliteitsdenken en handelen. Elke club neemt nu PSV als voorbeeld voor

wat het inrichten van het leercentrum betreft. Men wil binnen de eigen mogelijkheden niet onderdoen voor een ander. Dat vertaalt zich in het beste uit zich zelf halen en een enorme trots op wat men bereikt heeft.

“Naast Playing for Success is er ruimte voor nieuwe ideeën wat ons betreft en anders creëren mensen die. En die ruimte is er ook in fysieke zin, omdat je gewoon een ingericht leercentrum hebt dat voor meerdere doeleinden kunt gebruiken. Er is capaciteit, er is deskundigheid, er is energie en er is ondernemerszin. Dat vind ik dus fantastisch.”

Verbreiding ‘wow-omgeving’

De organisatie KPC Groep is zich bewust geworden van de mogelijkheid om sport als middel in te zetten. Daar wil KPC Groep zich verder in profileren. Behalve profilering op topsportniveau kan de formule van Playing for Success ook worden toegepast in de breedtesport en andere sectoren.

“In feite gaat dit om een contextrijke leeromgeving en die is niet voorbehouden aan sport, zeker niet voorbehouden aan voetbal, maar ook niet alleen voorbehouden aan sport. Performing for Succes kan zeker en krijgt bijvoorbeeld in het Gelredome meteen invulling, omdat je het Gelredome als grootste theater van Nederland benut.”

5.4 Opbrengst KPC Groep

Na twee jaar Playing for Success heeft KPC Groep dankzij de rol in Playing for Success erkenning gekregen voor de aanpak en positie met als gevolg een versterkt netwerk. Daarmee zijn en worden de acquisitiekansen vergroot, enerzijds om Playing for Success duurzaam verder te ontwikkelen, anderzijds voor andere vormen van dienstverlening met de partijen uit het netwerk. Positieve berichtgeving in de media draagt daarnaast ook bij aan de landelijke versterking van de naam van KPC Groep.

Over 2,5 jaar hoopt KPC Groep met Playing for Success zichtbare resultaten te overleggen. Het bewijs van succes moet dan wel geleverd zijn. Na een krap jaar monitoren zijn voorzichtig de eerste positieve leerresultaten behaald.

“Waar ik bang voor ben als Playing for Success geen andere dynamiek genereert, dat het dan verwordt tot een bijlesklasje op de langere termijn. Als daar geen ondernemende mensen staan, die steeds nieuwe uitdagingen zien, die zichzelf inspireren dan is het als een stadion dat leegstroomt.”

6. Conclusies

Naar aanleiding van de output, die is ontleend aan de interviews met belanghebbende partijen en KPC Groep, kunnen de volgende conclusies worden getrokken ten aanzien van de maatschappelijke uitstraling die het project op hen heeft.

Playing for Success is vanwege kleine, unieke setting aanvulling op onderwijsaanbod

Uit alle bronnen wordt duidelijk dat men positief tot zeer positief is over het project Playing for Success. Hoewel het nog niet duidelijk is wat de cognitieve leerresultaten in Nederland zullen zijn, gelooft elke betrokkene wel in een succesvol verloop van het onderwijsproject, waarbij de ‘wow-omgeving’ centraal staat. De betrokken bestuurders, leercentrummanagers, leerkrachten zijn doorgaans erg te spreken over de lesruimtes in de stadions, die soms specifiek voor Playing for Success zijn (her)ingericht. De koppeling van Playing for Success aan stadions spreekt uiteraard vooral de voetballiefhebbers onder de stakeholders aan.

Ten opzichte van andere maatschappelijke (onderwijs)projecten springt Playing for Success er uit door de opzet van het leren in een ‘wow-omgeving’. Juist in deze andere aansprekende (leer)omgeving blijken leerprocessen bij de kinderen nieuwe impulsen te krijgen.

De ongedwongenheid van deelname zorgt er voor dat leerlingen intrinsiek gemotiveerd zijn. De leerlingen die ‘onderpresteren’, waarop Playing for Success zich richt, krijgen door de organisatie van kleine groepen veel persoonlijke aandacht in vergelijking met de aandacht die ze krijgen binnen het reguliere onderwijs. Het enthousiasme van respondenten is voornamelijk ontstaan door de waargenomen vorderingen in het zelfvertrouwen van leerlingen, die niet alleen de leerlingen zelf, maar soms ook de ouders en de intern begeleiders van de participerende scholen naar de leercentra terugkoppelen. De gelijkgestemdheid van de leerlingen van Playing for Success, het ondermaats presteren van deze groep kinderen en jongeren, zorgt ervoor dat hun onzekerheid vermindert. Waar eerst nog argwanend gereageerd werd als bekend werd dat een leerling voor deelname was uitverkoren, bestaat er nu blijdschap. Deze omslag heeft ook plaatsgevonden bij de intern begeleiders van de scholen. Stakeholders beschouwen het als een winst op zich dat dankzij Playing for Success het zelfvertrouwen van de deelnemers groeit. Ze hebben de hoopvolle verwachting dat deze ontwikkeling doorwerkt op de leerprestaties van de deelnemers binnen het traditionele onderwijs. Om dat te constateren is het nog te vroeg en bovendien zijn sommigen daarover sceptisch vanwege de korte duur van het project.

Een belangrijke conclusie die getrokken kan worden is dat Playing for Success aan het huidige onderwijsaanbod een waardevolle toevoeging is. Het gegeven dat respondenten uit het onderwijs zelf aangeven dat Playing for Success niet gerealiseerd kan worden binnen het reguliere onderwijs vormt de basis van deze conclusie. Maar ook gemeentes die andersoortige onderwijsprojecten met extra aandacht voor taal en rekenen (schakelklassen) subsidiëren, beschouwen Playing for Success als vernieuwend, vanwege de unieke setting en wachten hoopvol de leerresultaten van leerlingen af.

Tevredenheid over samenwerking sectoren

Het is een juiste zet gebleken om de potentiële belanghebbende partijen mee te nemen naar een aantal stadions in Engeland. Mede dankzij aangetoonde resultaten en inspirerende verhalen van Engelse leercentra zijn Nederlandse Betaald Voetbal Organisaties, maar ook gemeenten, onderwijsplatforms en de welzijnsorganisatie (Eindhoven) overtuigd van de kansen en mogelijkheden die het project Playing for Success biedt, ook in Nederland.

Voor de relatief vaak lange aanloop c.q. voorbereidingsfase van Playing for Success is op de locaties bewust tijd uitgetrokken om alle geïnteresseerde partijen op één lijn te krijgen en zorgvuldige

afwegingen te maken ten aanzien van doelstellingen, projectinrichting en taakverdeling. De indruk is dat deze inspanningen tot een goed draagvlak hebben geleid. Op alle onderzochte locaties is men doorgaans positief over de samenwerking tussen de partners. Door Playing for Success is de samenwerking tussen seculier- en niet-seculier onderwijs geïntensiveerd. De leerlingen komen immers overal vandaan. Deelnemers worden geselecteerd op basis van matig presteren, niet op achtergrond of schooltype. Voor de meeste onderwijsbetrokkenen is de samenwerking met de BVO nieuw en interessant, ofschoon enkele stakeholders uit het onderwijs aangaven op termijn ook elders mogelijkheden te zien voor het leren in de 'wow-omgeving', bijvoorbeeld in de culturele sector.

Hoewel de betrokkenheid van BVO's voornamelijk faciliterend van aard is, wordt hun bijdrage aan Playing for Success erg gewaardeerd. Door alleen al het noemen van de BVO gaan deuren gemakkelijker open (figuurlijk) om zaken voor elkaar te krijgen, zoals financiering en media-aandacht. Als maatschappelijke ondernemers zijn BVO's voor het bereiken van jeugdigen gediend bij een goede samenwerking met scholen, waarvan tot op heden sprake is.

Zoals hierboven geschetst is, fungeert sport nu voornamelijk als middel. Bij Playing for Success is sport voornamelijk geen doel op zich. Anders dan de clubs zijn de lokaal betrokken sportorganisaties zoekende naar de manier waarop beweging een plaats kan krijgen binnen het programma van Playing for Success. Daarmee zal worden geëxperimenteerd.

Het netwerk van gemeentes is onveranderd gebleven sinds Playing for Success. Playing for Success is voor de gemeentes één van de vele maatschappelijke (onderwijs) projecten die gemeentes graag omarmen. Gemeentes lijken relatief ver van het project af te staan. Dit zou voor initiatiefnemers een punt van aandacht moeten zijn. De lijnen met BVO's, onderwijsstichtingen, welzijnsorganisaties en sportservicebureaus bestonden al, dus die hebben voor gemeentelijke instellingen geen specifieke meerwaarde met zich meegebracht. Dit laat onverlet dat gemeentes het op prijs stellen dat alle partijen zich conformeren aan het projectplan om Playing for Success tot een succes te maken.

Geconcludeerd kan worden dat Playing for Success zich kenmerkt door een breed maatschappelijk draagvlak waarbij sprake is van een positieve uitwerking van de samenwerking. Dat blijkt uit:

- Het groot aantal publieke- en private organisaties dat in toenemende mate participeert in de stichtingen en op grond daarvan samenwerkt.
- De bereidheid van alle partijen om tenminste voor enkele jaren te investeren.
- Het groeiend aantal belangstellende BVO's en aan de wijze waarop de clubs het leercentrum benutten in hun PR.

Aansluitend volgt de conclusie dat Playing for Success een unieke aanvulling biedt op de bestaande stage- en werkplekken voor MBO- of HBO studenten. Dit wordt gebaseerd op het volgende:

- De positieve uitlatingen van de medewerkers over de verantwoordelijkheid, grote betrokkenheid, persoonlijke groei, plezier en doorstroommogelijkheden die hun functie binnen Playing for Success biedt.
- De positieve uitlatingen van onderwijs- en centrummanagers over de combinatie MBO- of HBO stagiaires.
- De positieve uitlatingen van de stagiaire over de mogelijkheden van de leerwerkplek.
- De uitbreiding van het aantal stagiaires uit onderwijsgerelateerde opleidingen met stagiaires uit welzijngerelateerde opleidingen.

Bevindingen ouders zijn wisselend

Vanuit de interviews met ouders ontstaat een gemengd beeld over de resultaten ten aanzien van de maatschappelijke (neven)effecten tot dusver. De meeste ouders zien dat hun zoon of dochter met plezier naar Playing for Success gaat, maar vinden het moeilijk om concreet te maken wat het project

voor hun kind exact aan winst heeft opgeleverd. Enkele ouders zijn ontevreden over de manier waarop met hen gecommuniceerd wordt. Ze zijn vermoedelijk als gevolg daarvan al minder positief over het project in geheel. Ouders van kinderen, die geen affiniteit met voetbal hebben, zijn ook minder enthousiast. Het opbouwen van een goede betrokkenheid van ouders is van groot belang, omdat zij door hun houding het leerproces kunnen ondersteunen of remmen (ketenbenadering).

De conclusie ten aanzien van de ouderbetrokkenheid is dat de mogelijkheid om ouders bij Playing for Success te betrekken er nadrukkelijk is, maar nog niet ten volle wordt benut. Indien die mogelijkheid wel benut wordt kan dit versterkend werken naar de ouder-schoolrelatie. Dit kan gesteld worden, omdat uit de interviews gebleken is dat:

- Ouders nadrukkelijk aangeven dat ze meer geïnformeerd willen worden over de inhoud en voortgang van hun kind.
- Ouders volgens Playing for Success- ingewijden trots rondlopen in het centrum.

Groei-model krijgt voorkeur

Bij alle locaties wordt met kleine groepen geëxperimenteerd en gestaag uitgebreid. Betrokkenen zijn voorzichtig, omdat het succes van het project staat of valt met de kwaliteit van de lessen en de logistieke organisatie er omheen. Groter en massaler betekent niet automatisch beter, integendeel. Het heeft wel potentie om uit te breiden naar deelname van meer of andere groepen, maar er moet aandacht blijven voor de screening van leerlingen en inzet van goede onderwijzers en het vervoer van leerlingen van- en naar de leslocatie in het stadion.

Continuïteit gewenst, maar onzeker

Vanuit alle hoeken wordt met lichte zorg naar de structurele financiering van het project gekeken. Een bezuinigingsronde ligt op de loer en zolang de activiteiten van Playing for Success niet tot de hoofdzaak van de stakeholders behoren, zoals in het geval van de BVO's, is er geen garantie voor de toekomst. Het is wel een pre als het project leereffect sorteert.

Zoals reeds aangegeven zijn gemeenten nu vaak op afstand betrokken, wat in zekere zin een risico impliceert. De leercentra en KPC Groep zouden nadrukkelijker moeten investeren in de relatie met gemeenten. Aan de andere kant dienen gemeenten er op gewezen te worden dat het project tijd nodig heeft om succesvolle resultaten te behalen. Gemeenten (en overigens ook andere investeerders) moeten het project bij eventuele tegenvallende resultaten niet te vroeg afschrijven. De weerslag van het curriculum op de leerlingen en de voortzetting c.q. beklijving van deze in gang gezette ontwikkelingen binnen het reguliere onderwijs vragen om de nodige 'inwerktijd' bij zowel leerlingen als leerkrachten en intern begeleiders. Dat gaat niet van de een op de andere dag.

Een suggestie voor het vervolgonderzoek is het bevragen van leerkrachten c.q. intern begeleiders van scholen naar hun ervaringen met leerlingen na het traject van Playing for Success. Deze groep is nu niet betrokken bij dit onderzoek, maar zij zijn wel een belangrijke speler in het veld waar de leerresultaten op termijn zichtbaar moeten worden. Vanuit die optiek kunnen zij ook hun licht laten schijnen op de te verwachten maatschappelijke effecten.

Overall conclusie

Over de maatschappelijke (neven)effecten van Playing for Success zijn in dit stadium maar zeer voorlopige conclusies te formuleren, zoals hierboven is gedaan. Veel van de direct betrokkenen zetten zich enthousiast in voor het project en bundelen hun krachten. Zij hebben uitgesproken positieve verwachtingen en zijn over het algemeen positief over de manier waarop het project wordt opgebouwd. Maar een flink deel van hen heeft ook nog geen duidelijk oordeel over de feitelijke resultaten en de maatschappelijke (neven)effecten van Playing for Success.

Bijlage: Topiclijsten interviews

Topiclijst maatschappelijke uitstraling Playing for Success (BVO)

Betrokkenheid

- Wat is uw betrokkenheid/rol vanuit de BVO?
- Wat is uw takenpakket t.a.v. Playing for Success
- Wat was de aanleiding voor uw betrokkenheid of op welke wijze bent u betrokken geraakt?
- Op welke manier is de BVO betrokken (naast het 'hosten' van het stadion), welke activiteiten doet de BVO in het kader van Playing for Success, wat is de inzet van professionals/selectiespelers/vrijwilligers?

Effecten voor de organisatie

- Welke signalen over Playing for Success heeft u opgevangen?
- Wat ziet de BVO als de meerwaarde van Playing for Success voor de BVO?
- Op welke manier werkt Playing for Success nu door bij de BVO? Hoe gebruikt de BVO het leercentrum of 'het leren in een wow-omgeving'?
- Ziet de BVO effecten die ze niet verwacht had?
- Ziet de BVO nieuwe kansen, openingen (bijv. samenwerking, profilering, etc.)
- Is er specifieke media-aandacht voor Playing for Success? Zo ja, hoe en op welke schaal?
- Is de houding van sponsors veranderd sinds Playing for Success? Zo ja, in welke zin?

Persoonlijke effecten

- Hoe kijkt u aan tegen uw eigen rol/bijdrage?
- Hebben er veranderingen plaatsgevonden bij uzelf?
- Zijn de verwachtingen ten aanzien van het project uitgekomen?
- Benut u onderdelen van-of de methodiek van Playing for Success nu in uw eigen werk?

Topiclijst maatschappelijke uitstraling Playing for Success (sportraad)

Betrokkenheid

- Wat is uw betrokkenheid/rol vanuit de sportraad?
- Wat is uw takenpakket t.a.v. Playing for Success
- Wat was de aanleiding voor uw betrokkenheid of op welke wijze bent u betrokken geraakt?
- Op welke manier is de sportraad betrokken(bijv. inzet professional(s)?)

Effecten voor de organisatie

- Welke signalen over Playing for Success heeft u opgevangen?
- Wat ziet de sportraad als de meerwaarde van Playing for Success?
- Op welke manier werkt Playing for Success nu door bij de sportraad? Hoe gebruikt de sportraad het leercentrum of 'het leren in een wow-omgeving'?
- Ziet de sportraad effecten die ze niet verwacht had?
- Ziet de sportraad nieuwe kansen, openingen (bijv. samenwerking, ondersteuning sportverenigingen, profilering, etc.)
- Is er specifieke media-aandacht voor Playing for Success? Zo ja, hoe en op welke schaal?

Persoonlijke effecten

- Hoe kijkt u aan tegen uw eigen rol/bijdrage?
- Hebben er veranderingen plaatsgevonden bij uzelf?
- Zijn de verwachtingen ten aanzien van het project uitgekomen?
- Benut u onderdelen van-of de methodiek van Playing for Success nu in uw eigen werk?

Topiclijst maatschappelijke uitstraling Playing for Success (Onderwijs)

Betrokkenheid

- Wat is uw betrokkenheid/rol vanuit uw organisatie?
- Wat is uw takenpakket t.a.v. Playing for Success
- Wat was de aanleiding voor uw betrokkenheid of op welke wijze bent u betrokken geraakt?
- Op welke manier is uw organisatie betrokken (bijv. inzet stagiaires/professional(s), expertise leeromgeving, deelnemende leerlingen)?

Effecten voor de organisatie

- Welke signalen over Playing for Success heeft u opgevangen?
- Wat ziet uw organisatie als de meerwaarde van Playing for Success?
- Op welke manier werkt Playing for Success nu door bij uw organisatie? Hoe gebruikt uw organisatie het leercentrum of 'het leren in een wow-omgeving'?
- Ziet uw organisatie effecten die ze niet verwacht had?
- Ziet uw organisatie nieuwe kansen, openingen (bijv. kennisontwikkeling, netwerk, etc.)

Persoonlijke effecten

- Hoe kijkt u aan tegen uw eigen rol/bijdrage?
- Hebben er veranderingen plaatsgevonden bij uzelf?
- Zijn de verwachtingen ten aanzien van het project uitgekomen?
- Benut u onderdelen van-of de methodiek van Playing for Success nu in uw eigen werk?

Topiclijst maatschappelijke uitstraling Playing for Success (Gemeente)

Betrokkenheid

- Wat is uw betrokkenheid/rol vanuit de gemeente?
- Wat is uw takenpakket t.a.v. Playing for Success
- Wat was de aanleiding voor uw betrokkenheid of op welke wijze bent u betrokken geraakt?
- Op welke manier is uw organisatie betrokken (bijv. subsidieverstrekker, lokaal netwerk)?

Effecten voor de organisatie

- Welke signalen over Playing for Success heeft u opgevangen?
- Wat ziet de gemeente als de meerwaarde van Playing for Success?
- Op welke manier werkt Playing for Success nu door bij de gemeente? Hoe gebruikt uw organisatie het leercentrum of 'het leren in een wow-omgeving'?
- Ziet de gemeente effecten die ze niet verwacht had?
- Ziet de gemeente nieuwe kansen, openingen (bijv. profilering, netwerk, etc.)
- Is er specifieke media-aandacht voor Playing for Success? Zo ja, hoe en op welke schaal?

Persoonlijke effecten

- Hoe kijkt u aan tegen uw eigen rol/bijdrage?
- Hebben er veranderingen plaatsgevonden bij uzelf?
- Zijn de verwachtingen ten aanzien van het project uitgekomen?
- Benut u onderdelen van-of de methodiek van Playing for Success nu in uw eigen werk?

Topiclijst maatschappelijke uitstraling Playing for Success (Welzijn)

Betrokkenheid

- Wat is uw betrokkenheid/rol vanuit uw organisatie?
- Wat is uw takenpakket t.a.v. Playing for Success
- Wat was de aanleiding voor uw betrokkenheid of op welke wijze bent u betrokken geraakt?
- Op welke manier is uw organisatie betrokken (bijv. inzet stagiaires/professional(s), expertise doelgroep)?

Effecten voor de organisatie

- Welke signalen over Playing for Success heeft u opgevangen?
- Wat ziet uw organisatie als de meerwaarde van Playing for Success?
- Op welke manier werkt Playing for Success nu door bij uw organisatie? Hoe gebruikt uw organisatie het leercentrum of 'het leren in een wow-omgeving'?
- Ziet uw organisatie effecten die ze niet verwacht had?
- Ziet uw organisatie nieuwe kansen, openingen (bijv. kennisontwikkeling, netwerk, samenwerking, etc.)

Persoonlijke effecten

- Hoe kijkt u aan tegen uw eigen rol/bijdrage?
- Hebben er veranderingen plaatsgevonden bij uzelf?
- Zijn de verwachtingen ten aanzien van het project uitgekomen?
- Benut u onderdelen van-of de methodiek van Playing for Success nu in uw eigen werk?

Topiclijst maatschappelijke uitstraling Playing for Success (KPC Groep)

Betrokkenheid

- Wat is uw huidige betrokkenheid/rol vanuit uw organisatie?
- Wat is uw huidige takenpakket t.a.v. Playing for Success?
- Wat was de aanleiding voor uw betrokkenheid of op welke wijze bent u betrokken geraakt bij het project?
- Wat ziet KPC Groep als de meerwaarde van Playing for Success?
- Waarom wil een organisatie als KPC Playing for Success in Nederland uitrollen?
- Is de rol van KPC Groep veranderd gedurende de implementatiefase? Zo ja, in welke zin?

Effecten voor de organisatie

- Welke signalen over Playing for Success (Engeland en/of Nederland) heeft u opgevangen ten aanzien van de maatschappelijke (neven)effecten?
- Wat zijn uw verwachtingen ten aanzien van de maatschappelijke (neven)effecten van Playing for Success?
- Ziet uw organisatie effecten die ze niet verwacht had?
- Ziet uw organisatie nieuwe kansen, openingen (bijv. profilering, samenwerking, etc.)

Persoonlijke effecten

- Hoe kijkt u aan tegen uw eigen rol/bijdrage?
- Hebben er veranderingen plaatsgevonden bij uzelf?
- Zijn de verwachtingen ten aanzien van het project uitgekomen?